

BRINJEVA GORA — 1953

(Obdelava prazgodovinske keramike)

DRAGO OMAN

Maribor

Na Brinjevi gori so l. 1953 odkrili sledove več stanovanjskih objektov.¹ Najstarejšo gradbeno fazo predstavljajo ostanki najnižje hiše A na vzhodnem delu izkopa, zahodno ob njej pa ostanki hiše B, grajene iz vodoravnih lesenih brun. Na zahodnem robu izkopa so l. 1953 zadeli samo obrobno na tretjo hišo C, ki so jo raziskali l. 1956. Ostanki hiš A, B in C so ležali v isti, najnižji kulturni plasti. Višje je ležala hiša Č, katere sledove predstavlja belo premazani hišni omet. Tloris še mlajše hiše D s kamnitimi zidovi oziroma temelji je pokrival tloris najnižje hiše A na vzhodnem delu izkopa. Sledove najmlajše hiše E pa predstavlja le plast močno zbite rjave gline.

Plast 1:

Sivorumena ilovica predstavlja hodno površino najstarejših hiš A, B in C. Res je, da so bili pod njimi najdeni fragmenti, ki so po svoji stratigrafski legi globlji (T. 1: 1—11), vendar jih smemo z ozirom na njihovo istovetnost z gradivom iz horizonta najnižjih hiš obravnavati enotno z le-temi. Med keramičnim gradivom tega horizonta prevladujejo posode iz rjave, čestokrat grobozrnate gline. Manj jih je iz sive ali črne gline.

Med pithosi ločimo tri osnovne tipe. K prvemu prištevamo jajčaste (ovalne) oblike posod, okrašene z razčlenjenimi rebri (T. 1: 12; T. 2: 1, 3, 4). Drugi tip označuje stožčast vrat (T. 2: 2; T. 3: 10), za tretji tip je značilen cilindričen oziroma lijakast vrat (T. 4: 4; T. 4: 3, 6; T. 5: 9).

Sklede lahko razvrstimo v tri osnovne tipe. Prvega predstavljajo sklede z uvihanim, poševno nažlebljenim (T. 3: 17, 20) ali gladkim ustjem (T. 3: 5, 14; T. 4: 8, 10, 11). Semkaj bi lahko prišeli tudi skledo s komaj vidnim fasetiranjem trupa (T. 5: 2). Drugi tip skled so tiste z izvihanim ustjem (T. 5: 3—4), pri čemer bi lahko izdvojili še eno inačico (T. 5: 1). Za tretji tip skled je značilno ravno ustje (T. 1: 5; T. 6: 7).

Med ročaji ločimo take s trikotnim (T. 6: 1, 16) ali ovalnim presekom (T. 6: 3, 19) in trakaste ročaje (T. 6: 10, 13, 15). Držaji so tipološko zelo bogati in vsak predstavlja svoj tip. Medtem ko ostale držaje (T. 6: 8, 11, 12) srečamo tudi še v višjih plasteh, izstopata

Članek je prirejena diplomska naloga, dokončana v juniju 1980. Izbor gradiva v tej predstavitvi nam je narekoval načrtovani katalog brinjegorske naselbine. — Na tem mestu bi se rad zahvalil za pomoč S. Pahiču, brez katerega bi bilo delo veliko težje izvedljivo. Hvala tudi B. Teržan, ki je nalogo skrbno spremljala, prav tako tudi S. Gabrovcu. Zahvaljujem se Larisi Čobal, ki je pomagala izrisati del gradiva, in celotnemu kolektivu PM v Mariboru za dobre delovne pogoje.

masivna držaja trikotne oblike (T. 1: 13) oziroma držaj, ki je na sprednji strani razčlenjen z odtisi prstov (T. 1: 16).

Pri velikih posodah prevladuje okras rebra, razčlenjenega z odtisi prstov, izvedenega dokaj grobo (T. 1: 12; T. 2: 1, 3, 4; T. 4: 7). V okrasu bradavic ločimo dva tipa. K prvemu sodijo višoke »strleče« bradavice, obdane z žlebom in kanelurami (T. 1: 14, 17). Izvedba je zelo površna. Bolje narejen je fragment posode, okrašene s polno bradavico, obdano z žlebom (T. 3: 3), ki predstavlja drugi tip.

Čeprav fasetiranje ustja posod ne sodi ravno k okrasu posod, ga omenjamo na tem mestu. Ločimo lahko globoko (T. 2: 2; T. 4: 2) in plitvo fasetiranje (T. 1: 1). Poševno žlebljenje poznajo skledе z uvihanim ustjem (T. 3: 17, 20) in posoda, ki ima ta okras na trupu (T. 3: 6).

Izmed ostalih izstopa okras visečih šrafiranih trikotnikov, obdanih z vbodi (T. 3: 13, 16, 18, 19). S tem pa je ornamentalni spekter tega horizonta, ki je razmeroma skromen, že tudi izčrpan.

Posebej naj opozorimo na fragmentirano človeško figurico iz rjave gline (T. 4: 12), okroglo ploščico (T. 4: 9), svitek (T. 1: 21) in ročaj pekve (T. 6: 19).

Plast 2:

Večina najdb je ležala na dnu rjave zemlje, manj jih je iz plasti temnosive sipke gline. Nastanka slednje si ne moremo najbolj jasno razložiti.²

Tradicijo iz prejšnje plasti predstavljajo v tej plasti pithosi ovalne oblike (T. 14: 1, 2; T. 17: 8; T. 19: 1). Novi tip pithosa ima ustje razčlenjeno z odtisi prstov (T. 7: 2; T. 12: 1; T. 19: 2). Še naprej poznamo tip pithosa s koničnim vratom, ki ima ustje fasetirano (T. 10: 3; T. 13: 1; T. 17: 3) ali pa gladko (T. 11: 12). Tretji tip so posode s cilindričnim vratom (T. 10: 2; T. 15: 22, 23). Pojavijo pa se tudi novi tipi posod (T. 11: 3, 6; T. 18: 1, 6). Novost predstavlja tudi tip lonca s komaj izvihanim ustjem in razčlenjenim rebrom (T. 12: 2, 3; T. 13: 7). Kroglasta posoda s krožno odprtino je osamljen primer in jo sledimo samo v tem kosu (T. 17: 7).

Upravičeno bi lahko to plast poimenovali po skledah z uvihanim ustjem, saj je bilo najdenih preko štirideset takih primerkov. Med seboj se razlikujejo; ločimo pa lahko tri osnovne tipe. K prvemu prištevamo skledе z uvihanim gladkim ustjem (T. 8: 1—4, 10, 11, 13). Nove med njimi so tiste s predrtim držajem na največjem obodu (T. 8: 9, 12). Drugi tip so skledе s poševno nažlebljenim ustjem z ali brez držaja; razlikujejo pa se med seboj po gostoti in naklonu žlebitve. Tako ločimo tiste s poševnim redkim žlebljenjem (T. 8: 5—7; T. 10: 13, 15; T. 14: 9, 11) od onih z gostejšim in bolj pokončnim žlebljenjem (T. 8: 8; T. 14: 10). Tretji tip teh posod predstavljajo skledе z izvihanim ustjem (T. 9: 3; T. 12: 5, 7; T. 13: 5). Posebej naj opozorimo na skledo s trikotno odebeljenim ustjem (T. 15: 1). Le eno skledo tretjega tipa poznamo že iz prejšnje plasti (T. 10: 10). Za skodelice je značilen presegajoč ročaj (T. 11: 11; T. 15: 14).

Popolnoma nova pa je prisotnost enoročajne skledе z ostro izvihanim ustjem (T. 18: 3) in vrča z rahlo poudarjenim ustjem (T. 11: 2).

Med ročaji prevladujejo oni s trikotnim presekom v več inačicah (T. 7: 13; T. 9: 2, 4, 6; T. 15: 2, 3), izstopa pa nizek trakast ročaj (T. 9: 5). Od ostalega gradiva naj omenimo še okroglo ploščico (T. 9: 18—20) in vijček (T. 15: 4).

Ornamentalni svet se ni bistveno spremenil od predhodnega. Tudi sedaj je vodilni okras razčlenjeno rebro, ki pa ga poznamo v štirih variantah. Prva je enaka kot v horizontu najnižjih hiš, se pravi grobo in površno razčlenjeno rebro (T. 7: 6; T. 13: 8; T. 14: 1). Druga varianta je enako rebro, le da je veliko bolj drobno (T. 10: 4). Tretjo varianto predstavlja plastično rebro, ki ni razčlenjeno z odtisi prstov, ampak z nekim ostrejšim predmetom. Vizualni vtis ni več enotno rebro, temveč ga sestavljajo kvadrati, nanizani drug ob drugem. (T. 9: 14). Četrta varianta ni več plastično rebro; tak vtis daje le tehnična izvedba, ki ni navaden odtis prsta, ampak uščipan vtis (T. 10: 14). K okrasu razčlenjenih reber smemo šteti tudi razčlenjena ustja (T. 7: 2; T. 12: 1; T. 19: 2), čeprav tukaj ne gre za plastična rebra. Novost med rebri pa je nerazčlenjeno gladko rebro (T. 9: 12; T. 16: 17, 18).

Prav tako je prisoten okras bradavice (T. 9: 13), ki sodi k novemu tipu in se razlikuje od onih iz prve plasti. Dve skledi z uvihanim ustjem sta okrašeni z drobnima bradavicama (T. 12: 9; T. 16: 5).

Fasetiranje ustja je sedaj pogostejši pojav. Še vedno poznamo globoko in plitvo fasetiranje (T. 17: 3; T. 7: 15). Novost med posodami s fasetiranim ustjem predstavljajo tiste z eno ali dvema fasetama (T. 10: 2; T. 11: 3, 6, 7; T. 18: 1, 6—9).

Redko in poševno žlebljenje trupa posod (T. 7: 11) poznamo že iz najnižjega horizonta (T. 3: 6). Novost pa je gosto in bolj pokončno žlebljenje trupa (T. 7: 9). Okras nažlebljenega ustja uvitih skled smo že razčlenili pri njihovi tipološki razdelitvi, zato ga ne ponavljamo.

V okrasih, izvedenih z vrezom, se pojavijo novi kosi, le dva fragmenta (T. 15: 11, 12) nas morda spominjata na že znane (T. 3: 13, 16, 18, 19). Okras šrafiranih trikotnikov v obliki »šahovnice« je nov in osamljen primer (T. 15: 9). Prav tako izstopa okras v obliki girlande (?), izveden v zelo drobnem, kot las tankem vrezu (T. 9: 15).

Plast 3:

Predstavlja jo plast rjave zemlje. Od prejšnjih izstopa po bogatih najdbah ornamentalnih motivov in tehnični izvedbi le-teh. Na splošno je to značilnost zgornjih štirih plasti.

Ovalni pithosi z razčlenjenim ustjem ali rebrom (T. 23: 1; T. 25: 5; T. 28: 2) so nam znani že iz prejšnjih plasti. Drugi tip označuje cilindrični vrat (T. 21: 15; T. 22: 8), za tretji tip pa je značilen lijakasti vrat (T. 22: 7; T. 23: 9). Novost predstavlja ravno odrezano ustje posode (T. 20: 1; T. 23: 6, 7; T. 26: 4).

Med skledami prevladujejo tiste z gladkim uvihanim ustjem (T. 24: 3—8; T. 25: 1) in so lahko okrašene z bradavico (T. 24: 9; T. 28: 4) ali držajem (T. 24: 10). Pač pa sklede z nažlebljenim ustjem, ki so skromno zastopane, izgubijo držaj (T. 24: 1, 2). Popolnoma novi pa sta skledi s cikcakom (T. 27: 10) in vrvičastim okrasom (T. 28: 3). Skledo z izvihanim ustjem (T. 26: 10) že poznamo (T. 5: 1), prav tako pa nas na prejšnje primerke spominjajo tudi druge (T. 27: 18).

Ročaja trikotnega (T. 25: 2) in ovalnega preseka (T. 25: 20, 21) že poznamo, nova pa sta masivna ročaja udrtga pravokotnega (T. 25: 3) in ovalnega narebrenega preseka (T. 25: 4).

Izmed ostalega gradiva izstopa posoda s kratkim lijakastim vratom in ravnim ustjem (T. 19: 7) in posodica s tankimi stenami (T. 20: 6). Omenimo še prisotnost svitka (T. 21: 7), vijčkov (T. 25: 22, 23; T. 28: 11) in pekev (T. 25: 20, 21).

V ornamentalnem svetu se pojavijo številne novosti. Predvsem izgine globoko fasetiranje ustij, ohrani se samo zelo plitvo fasetiranje (T. 22: 5, 6; T. 27: 1; T. 28: 1). Poleg že znanih masivnih razčlenjenih reber je opazna večja prisotnost drobnih reber (T. 26: 5, 14—17). Novost pa so plastične girlande, ki so gladke (T. 29: 9, 10) in razčlenjene (T. 27: 16).

V okrasu bradavic nastopi nov tip — »votla« bradavica, obdana z žlebom (T. 29: 2, 3). Spet se pojavi visoka bradavica, obdana z žlebom (T. 27: 5), ki pa se razlikuje od onih iz najnižjega horizonta (T. 1: 14, 17).

Okras poševnega žlebljenja pozna dve varianti, prvo gosto (T. 24: 2) in drugo redko žlebljenje (T. 24: 1; T. 26: 6).

Novosti, ki jih še nismo srečali, pa pomenijo pojavi brazdastega vreza (T. 40: 7), vrvičastega okrasa (T. 28: 3) in poševnih kanelur (T. 25: 12; T. 27, 8, 17). Prav tako je nova kombinacija vreza in kanelur (T. 27: 14). Prvič pa se tudi pojavi zapolnitev okrasa z belo inktrustacijo (T. 27: 15).

Izmed ostalega keramičnega gradiva opozorimo še na fragment s tunelastim ročajem (T. 29: 17) in fragment plošče (T. 29: 16), ki je morda del kakega arhitektonskega elementa.

Plast 4:

V tej plasti so ležali ostanki hiše D. Keramični inventar je že pomešan z latenskimi kosi.

Stare oblike pithosov so ovalne, okrašene z razčlenjenim rebrom (T. 32: 19; T. 36: 3) ali gladke (T. 32: 15). Nova pa je posoda z masivnimi jezičastimi držaji pod trebuhom (T. 30: 1) in posoda s kratkim vratom (T. 30: 13).

Med skledami z uvihanim ustjem razlikujemo dva osnovna tipa. K prvemu prištevamo sklede z gladkim ustjem (T. 31: 13—16), k drugemu pa sklede z nažlebljenim ustjem. Pri slednjih ločimo varianto s poševnim žlebljenjem (T. 31: 10—12), drugo s štirimi žlebovi na spodnji polovici (T. 33: 2) in tretjo z navpično žlebitvijo (T. 30: 2). Za razliko od skled iz prejšnjih plasti so te sklede globoko žlebljene. Kot zanimivost naj povemo, da so vse brinjegorske sklede žlebljene od leve proti desni strani, kar je značilnost skoraj vseh skled tudi iz drugih najdišč. Izjemoma ena skleda na Brinjevi gori pozna žlebljenje v obratno smer (T. 33: 8).

K skledam z izvihanim ustjem smemo morda prišteti tudi eno z razčlenjenim rebrom (T. 36: 1), nedvomno pa neko drugo brez rebra (T. 36: 9).

Pri ročajih so opazne določene spremembe. Pogosto nastopa ročaj udrtega ovalnega preseka (T. 32: 11; T. 34: 17, 23; T. 39: 15, 16), pogrešamo pa ročaje izrazito trikotnega preseka. Namesto njih nastopajo ročaji ovalnega oziroma trikotno-ovalnega preseka (T. 34: 20, 21, 24, 25).

Med keramičnim gradivom se prvič pojavijo piramidaste uteži (T. 30: 3, 6—10). Močno so zastopani svitki (T. 30: 11, 12, 15, 16) in vijčki (T. 31: 1—6).

Poleg že znanih razčlenjenih reber se pojavi rebro, členjeno v motivu pšeničnega klasja (T. 34: 16). Določeno novost pomenijo tudi rebra, razčlenjena z grobimi vrezji (T. 34: 22; T. 35: 24). Še zmeraj naletimo na okras z votlo bradavico (T. 35: 20).

Bistveno pa je dopolnjeno žlebljenje posod. Pojavi se globoko (T. 31: 10—12) in navpično žlebljenje skled (T. 30: 2), prav tako pa tudi kombinacije žlebljenja in cikcaka (T. 39: 8), vbodov (T. 39: 5—7) in vodoravnih širokih vrezov (T. 33: 2).

Pogost motiv je kombinacija vreza, cikcaka in vbodov (T. 33: 5; T. 34: 1, 2; T. 35: 6; T. 40: 3). Tehnika brazdastega vreza je v tej plasti bolje zastopana (T. 40: 1, 3, 5). Močno naraste ornamet drobnih kanelur (T. 35: 1—9) in vrvičastega okrasa (T. 30: 14; T. 35: 14—17).

Posebnost predstavljata piramidast lik, okrašen z vrezanim trapezom, ki ga spremljajo drobni vbodi (T. 30: 4).

Plast 5:

Označujejo jo plast rjave zemlje in spodnja plast črne humozne gline. V njej so bile pomešane prazgodovinske, latenske in antične črepinje.

K ovalnim pithosom smemo morda prišteti nekatere fragmente, navadno okrašene z razčlenjenim rebrom (T. 42: 2; T. 44: 5—10). Drugi tip teh posod predstavljajo fragmenti z masivnimi jezičastimi držaji (T. 44: 2, 4). Dalje ločimo posode s stožčastim vratom (T. 44: 1, 3), opazna pa je večja prisotnost posod z močno, toda blago izvihanim ustjem (T. 41: 4, 5, 9—11). Nova pa je prisotnost loncev okrašenih z bradavico (T. 47: 2), gladkim rebrom (T. 47: 5) ali odtisi prstov (T. 47: 7).

Pač pa je zanimiva sprememba vidna pri skledah z uvihanim ustjem; niti v enem primeru ustje ni nažlebljeno. Razvrstijo jih smemo v tri tipe. K prvemu prištevamo gladke sklede (T. 43: 1, 3—6; T. 47: 9—14). Drugi tip predstavljajo sklede, okrašene z bradavico (T. 46: 15—17), tretjega pa sklede, okrašene z motivom vreza, cikcaka in vbodov³ (T. 43: 7, 8; T. 46: 1, 2, 7, 8). K skledam z izvihanim ustjem sodi nekaj fragmentov, ki se od prejšnjih razlikujejo (T. 42: 7, 9). Nova pa je skleda z izvihanim ustjem in gladkim plastičnim rebrom na notranji strani (T. 47: 11).

Nov element je posoda na nogi (T. 44: 14) in fragment posode z drobnimi navpičnimi rebri (T. 44: 15), kakor tudi skodelica, okrašena z vbodi, zapolnjenimi z belo inkrustacijo (T. 45: 10). Določeno novost predstavljajo tudi kosi, ki jih prikazujemo kot sklede (T. 48: 1, 3, 4), lahko pa jih razumemo tudi kot pokrove.

K vrču (ali amfori?) prištevamo fragment posode s trakastim ročajem (T. 48: 16). Med ročaji ni več prisotnih tistih s ploščatim ovalnim presekom, prevladujejo pa ročaji rahlo narebrenega pravokotnega (T. 48: 8—10) in trikotnega preseka (T. 42: 20; T. 48: 11, 12).

Še naprej so prisotne piramidaste uteži (T. 42: 21—23), svitki (T. 42: 24), vijčki (T. 42: 16—18) in pekve (T. 42: 19).

Zanimiva je prisotnost fragmentov posod, ki jim morda smemo pripisati kulturni namen (T. 48: 6, 7).

Bogato je zastopan okras razčlenjenega rebra (T. 51), ki se sedaj pojavi v še neznani obliki križajočih se reber (T. 43: 20, 21; T. 44: 8). Prisotna so tudi gladka rebra (T. 44: 16). Edinstven je okras plastičnih girland (T. 45: 11).

Okras brazdastega vreza je količinsko enako dobro zastopan kot v prejšnji plasti (T. 40: 8—14). Prav tako je značilen navadni vrez (T. 43: 8—10, 13, 15, 16), vrvičast okras (T. 43: 7, 11, 12; T. 46: 2, 8; T. 49: 12) ter kaneliranje (T. 43: 18; T. 44: 3). Nov pa je pojav vrezane figurice na fragmentih posod (T. 45: 13; T. 49: 21) in žigosani okras (T. 49: 25).

Plast 6:

V najvišji plasti, v vrhnji plasti črne humozne gline in v vrhnjem črnem humusu, so ležale antične črepinje, med katerimi je bilo le nekaj prazgodovinskih kosov. Med njimi izstopa cedilka (T. 45: 9), ki je zaenkrat edini primerek na Brinjevi gori.

25 cm	črn humus		6. plast antika
50 cm	črn gruščnat humus	hiša E	5. plast antika T. 58 laten T. 41—50
	rjava zemlja	— — — — — hiša D	4. plast T. 30—39
80 cm	nasutje iz rjave gline		3. plast T. 20—29
	rjava zemlja		2. plast T. 7—19
120 cm	temnosiva sipka glina	hiša C belo premazan hišni omet	1. plast T. 1—6
		hiši A, B	
150 cm	sivorumena glina	najnižje ležeča keramika T. 1: 1—11	
	sterilna rdeča glina		

Sl. 1: shematični prikaz plasti s hišami

Kronologija

Plast 1:

Tipološko je značilen velik lonec ovalne oblike z rahlo izvihanim ustjem, visoko na zgornji polovici trupa pa ima razčlenjeno rebro z držaji (T. 2: 4). Podobne lonce poznamo iz več najdišč, čeprav po svojih variantah odstopajo nekoliko drug od drugega. Tako so nam znani iz Maribora,⁴ Ruš,⁵ Dobove,⁶ naselbine Környe⁷ in še treh madžarskih najdišč Zuglo,⁸ Dunaföldvár⁹ in Szentendre.¹⁰

Grob 94 iz Ruš s podobnim loncem leži v območju nekropole, kjer se stikajo grobovi Ha B1 in B2 po H. Müller-Karpeju, ki je s pomočjo horizontalne stratigrafije prikazal širjenje grobišča od JV proti SZ.¹¹ To mu je omogočil v graškem Joanneumu ohranjen sestav in načrt grobišča, ki ga je objavil že A. Müllner¹² in nadalje dopolnil G. Wurmbbrand,¹³ v nasprotju z mariborskimi grobišči, od koder nam grobne celote niso ohranjene, poznamo pa podoben, že zgodaj omenjeni lonec.

Dobovsko grobišče je datirano v Ha A1 do vključno Ha B2.¹⁴ Grob 315 s takim loncem sodi po zadnji analizi tega grobišča v Dobovo II (Ha A2).¹⁵

Naselbina Környe traja od Bd D pa do vključno Ha B.¹⁶ Lonca, ki smo ga omenili, je bil najden skupaj z ostalim gradivom na delu te naselbine, ki ga datirajo v Ha A2.¹⁷ Lonca iz najdišča Zuglo datira Řihovský v prehodni velatiško-podolski horizont, to je med Ha A2 in B1.¹⁸ Iz najdišč Dunaföldvár in Szentendre pa sta lonca posamični najdbi.

Pithos z ostro izvihanim kratkim ustjem, okrašen na zgornji polovici trupa z razčlenjenim rebrom in držaji (T. 2: 1), ima primerjavo v podobni posodi iz groba 2 na planem grobišču Mindelheim,¹⁹ ki ga z ozirom na iglo in žaro uvrščamo v Ha A2.

Značilen pojav je nadalje močno fasetiranje notranje strani ustja (T. 2: 2). Posode s fasetiranim ustjem iz najdišč Zecovi in Varvara datira Čović v Ha A—B,²⁰ globoko fasetirano ustje pa imata tudi amfora in lonec iz Cerovačke donje spilje.²¹ Številni pithosi s fasetiranim ustjem so nam znani tudi iz najdišč bosutske grupe,²² vendar fasetiranje tam ni tako globoko kot pri našem kosu. Medović jih obravnava v sklopu horizonta Bosut IIIa (Ha B2-B3), vendar vidi v njih očitno starejšo tradicijo.²³ Omenimo naj, da pozna Kalakača, najdišče bosutske grupe, s katerim je Medović utemeljil fazo Bosuta IIIa, sivo-belo premazan hišni omet, okrašen s krožnimi okrasi rdeče-okor barve.²⁴ Tak omet, le, da brez okrasov, poznamo tudi na Brinjevi gori iz 2. plasti. Posode s fasetiranim (vendar bolj plitvo) ustjem iz Donje doline postavlja Marić v stopnjo 1a (Ha A2).²⁵ Po F. Kószegi je fasetiranje ustja značilno za Ha A, pa tudi za začetek Ha B.²⁶ Po Müller-Karpeju srečamo globoko fasetiranje ustja že v Bd D,²⁷ predvsem pa v Ha A, kjer pa je bolj plitvo.²⁸

Posode s cilindričnimi vratovi (T. 4: 3, 6) srečamo pogosto v Bd D in Ha A.²⁹

Sklede z izvihanim ustjem (T. 5: 3—4) poznamo v določeni varianti tudi iz Dobove.³⁰ Svoje razvojne korenine imajo v kosih, ki nakazujejo bronastodobno tradicijo — tu mislimo na sklede iz najdišča Blučina, kjer jih najdemo že na začetku velatiškega horizonta.³¹

Od ostalega keramičnega gradiva, ki smo ga vzporejali z gradivom iz drugih najdišč, pogledajmo še pojav glinaste figurice (T. 4: 12). Pomembnost te figurice je v tem, da je bila najdena v sklopu najnižjega horizonta. Pojav antropomorfne plastike nam je znan iz več najdišč,³² stilno pa jih je težko povezovati, saj so vse, v nasprotju z našo, izdelane razmeroma grobo.

Iz zgoraj povedanega datiramo 1. plast v Ha A, pri čemer bi bila vsaka podrobnejša datacija trenutno nasilna.

Plast 2:

Keramično gradivo 2. plasti se bistveno ne razlikuje od gradiva iz horizonta najstarejših hiš A, B in C.

Opazna je večja prisotnost skled z uvihanim ustjem, bodisi gladkim ali nažlebljenim. Zanimiva je prisotnost sklede s trikotno odebeljenim ustjem (T. 15: 1), ki jo po obliki lahko primerjamo s skledo iz Pečine na Leskovcu.³³ Tam je ležala v najvišji kulturni plasti med gradivom, ki mu Leben pripisuje značilnosti kaštelirske keramike mlajše bronaste dobe.³⁴ Srečamo jih tudi na najdiščih Pod pri Bugojnu,³⁵ Vis pri Derventi³⁶ in Morzg-Goiserberg.³⁷ Skledi iz Poda pri Bugojnu sta vzporedni z našo samo oblikovno, sicer pa imata zgornjo stran ustja okrašeno. Čović jih postavlja v Ha A/B.³⁸ Skledi iz Visa pri Derventi daje Marić posebno pomembnost³⁹ in jo obravnava v sklopu horizonta Vis I. Tudi ta ima ustje okrašeno in Marić jo povezuje s čašami na nogi »vatskega tipa«, konec vatske grupe pa pripada še začetku Ha A.⁴⁰

Žare, vrče in amfore z visokim vratom in ostro izvihanim ustjem (T. 18: 1) srečamo na podravske nekropolah predvsem v najstarejših grobovih.⁴¹

Poševno žlebljenje trupa posod (T. 7: 9, 11) poznamo iz več najdišč, tako tudi na žarnogrobiščnih nekropolah ruško-dobovske grupe, kjer pa je skromno prisotno.⁴² Pač pa je poševno žlebljenje trupa močno prisotno v grupi Baierdorf-Velatice, po Pit-

tioniju Ha A.⁴³ Nadalje poznamo ta element na najdiščih Alland⁴⁴ in Tököl,⁴⁵ da navedemo samo nekaj primerov. Na najdišču St. Paul na Koroškem⁴⁶ posodo z našlebljenim trupom stavijo v Ha A horizont. Zaro s cilindričnim vratom in našlebljenim trupom iz najdišča Zürich-Alpenquai⁴⁶ datirajo v tretjo stopnjo bronaste dobe, katere začetek postavljajo v 11. stoletje,⁴⁸ torej v Ha A2.

Motiv šrafiranih trikotnikov, ki tvorijo mrežo (T. 15: 9), najdemo tudi na žari iz groba 35 na planem grobišču Mühlau,⁴⁹ ki jo Müller-Karpe postavlja v Ha A1.⁵⁰

Drugo plast smemo torej datirati po zgornjih paralelah v Ha A. Tudi 1. plast smo datirali v ta čas in samo stratigrafska lega plasti nam dovoljuje ločiti ju na starejšo in mlajšo fazo, medtem ko samo keramično gradivo v tem smislu ni dovolj izpovedno.

Plast 3:

Označuje jo plast rjave zemlje pod plastjo, ki je bila nasuta zaradi gradnje hiše D.

V keramičnem gradivu tretje plasti več ne najdemo globoko fasetiranih ustij, torej pojava, ki mu pripisujemo značaj Ha A. Spet je prisoten okras polne bradavice, ki sodi k novemu tipu (T. 27: 5). Edino paralelo smo našli na severnobolgarskem najdišču Devetaki,⁵¹ katerega gradivo datirajo tam v starejši halštatski, ⁵² to je med Ha A2-B2 pri nas. Še posebno pa je zanimiv pojav brazdastega vreza, ki prevladuje na Brinjevi gori v 4. in 5. plasti, najdemo pa ga že tudi v 3. plasti (T. 40: 7). Brazdasti vrez pozna tudi najdišče Devetaki.⁵³ Doslej ga pri nas, če izvzamemo eneolitsko keramiko,⁵⁴ nismo poznali.⁵⁵ Pri ponovnem pregledu keramičnega gradiva iz Maribora, Ruš^{55a} in brinjegorske nekropole pa smo ugotovili, da je ta okras, resda skromno, tudi na teh najdiščih prisoten (T. 62, 63). Poleg najdišča Devetaki poznajo ta okras v 12. stoletju tudi najdišča grupe Govora v Olteniji⁵⁶ in Čerkovna grupa.⁵⁷ Iz drugih najdišč tega okrasa ne poznamo razen, sodeč po objavi, morda na najdišču Debelo brdo.⁵⁸

Ta pojav si moremo razlagati na dva načina. Prvi, zaenkrat bolj sprejemljiv, je avtohtoni pojav brazdastega vreza v Podravju. Druga razlaga se zdi še preveč hipotetična, namreč izvor tega elementa iz spodnjepodonavskega prostora in vpliv le-tega na področje jugovzhodnih Alp. Za drugo razlago nam manjkajo najdišča s keramiko brazdastega vreza, ki bi jo posredovala na naš prostor.^{58a}

Prav tako je zanimiv pojav sklede, okrašene z vrvičastim ornamentom (T. 28: 3). Takih skled druge ne najdemo, morda nas stilno spominjajo na njo sklede iz najdišč grupe Cozia⁵⁹ iz 10.—9. stoletja, ki pa so drugačne oblike.

Okraši brazdastega vreza na našem najdišču niso tako stari kot v omenjenih bolgarskih najdiščih, saj je keramično gradivo 3. plasti trdno povezano z gradivom 4. in 5. plasti, ki ga, kot bomo videli, datiramo v Ha B. Tako sodi tudi keramika te plasti v ta horizont.

Plast 4, 5:

Četrta plast predstavlja nasutje, s katerim so splanirali teren za kamnito hišo D, 5. plast pa je nad nasutjem. Keramično gradivo obeh plasti daje enoten videz in je dobro povezano s keramiko iz 3. plasti. Zato bomo elemente, ki se pojavljajo že v 3. plasti (kaneliranje, okras vreza, cikcaka in vbodov, žigosanje etc.), obravnavali skupno na tem mestu, da se ne bi ponavljali. Povedati je treba le še, da se proti vrhu 5. plasti že pojavljata latenska in antična keramika.

Keramično gradivo, ki mu pripisujemo značaj Ha B, se močno razlikuje od tistega, ki smo ga datirali v Ha A. Predvsem ne poznamo več fasetiranih ustij posod, masivna in ostro izvihana ustja so skoraj izginila.

Nove so sedaj sklede z rahlo uvihanim ustjem, okrašene z vrezi, motivom cikcaka in vbodi, včasih izpolnjenimi z belo inkrustacijo (T. 33: 5; T. 34: 1—3; T. 40: 2; T. 43: 8). Te sklede nas stilno spominjajo na skodelice iz podravskega grobišč⁶⁰ in jih drugje iščemo zaman. Njihova stilna enotnost jih povezuje v trdno lokalno skupino in morda smemo predpostaviti celo isto delavnico.

Obravnani horizont označuje hiša D. V tleh te hiše je med drugim ležala tudi skleda z navpično nažlebljenim ustjem in držajem (T. 30: 2), kakršno srečamo tudi na Pobrežju⁶¹ in fragmentiran trup posode z masivnimi držaji pod največjim obodom (T. 30: 1). Grob 15b iz Pobrežja z omenjeno skledo vsebuje tudi tip vrča,⁶² kakršnega Müller-Karpe pripisuje starejšemu delu Ha B.⁶³

Ves ornamentalni svet keramičnega gradiva na Brinjevi gori iz obravnavanih plasti je trdno zasidran v podravskega Ha B, z nekaterimi kosi pa se veže tudi na širši prostor. Zanimivo paralelo nekemu kosu (T. 52: 7) najdemo v Ljubljani.⁶⁴ Posodo s poševno nažlebljenim trupom in vrezanim cikcakom nad njim (T. 39: 8) pa srečamo v Dobovi.⁶⁵

Okrasu votlih bradavic (T. 29: 2, 3) so zelo podobne tiste na najdišču Schneller, ki jih B. Frei uvršča v zgodnji KŽG horizont.⁶⁶

Omenimo naj pojav kaneliranja (T. 25: 12; T. 27: 8, 17), ki ga poznajo tudi žarnogrobiščne nekropole jugovzhodnoalpskega prostora.⁶⁷ Prav tako niso redki okras plastične girlande (T. 27: 16; T. 29: 9, 10; T. 45: 11).⁶⁸ Enoročajno posodo s tem okrasom iz najdišča Lengyeltóti datira E. Patek na konec Ha B oziroma v začetek Ha C,⁶⁹ fragment iz Regölyja pa v čas KŽG oziroma halštatske kulture.⁷⁰ Posodo, bogato okrašeno s plastičnimi girlandami, iz Chotina, M. Dušek postavlja v Ha C.⁷¹

Tako kot lahko ugotovimo močno poselitev Brinjeve gore v začetku KŽG (Ha A), ki traja skozi Ha B, se ta tudi preneha s koncem le-tega. Seveda pa ne popolnoma. O tem zgovorno priča l. 1955 najdena čolničasta fibula,⁷² pa tudi nekaterim keramičnim fragmentom iz l. 1953 pripisujemo značaj razvite železne dobe (T. 29: 12; T. 44: 3, 15; T. 45: 11, 13; T. 49: 21). Prav tako se določene povezave v tem času nakazujejo z gradiščem na Pošteli. Od tam namreč poznamo bogato okrašene ognjiščne ali kultne kozice (Feuerbock),⁷³ kakršnih dva fragmenta sta bila najdena tudi na Brinjevi gori (T. 53: 1, 2). Prav tako nas spominjajo na poštelško najdbo⁷⁴ fragmenti posod, ki so morda imele kultni namen (T. 48: 6, 7).

¹ Podrobnejši stratigrafski prikaz s hišami prinaša S. Pahič v tem letniku Arh. vestnika.

² *Ibid.*

^{3a} Lik je ležal v kvadrantu 19 v globini 0—30 cm, vendar v plasti, ki zaradi izpraznosti terena ni bila primarna.

³ Fragmenta sklede (T. 31: 14; T. 44: 7) sta ležala v kvadrantih 5 (30—50 cm) in 11 (35 do 65 cm); verjetno gre za dva fragmenta iste sklede.

⁴ H. Müller-Karpe, *Beiträge zur Chronologie der Urnenfelderzeit nördlich und südlich der Alpen*, Römisch-Germanische Forschungen 22 (1959) T. 121: 13.

⁵ *Ibid.*, T. 111: F 3.

⁶ F. Stare, *Dobova*, Posavski muzej Brežice, 2. knjiga (1975) T. 46: 6.

⁷ E. Patek, *Die Urnenfelderkultur in Transdanubien*, *Archaeologia Hungarica* s. n. 44 (1968) T. 118: 3.

⁸ J. Říhový, *Památky archeologické 57* (1966) T. 23: D 2.

⁹ *Ibid.*, T. 21: F 7

¹⁰ E. Patek, *Arch. Hung.* s. n. 44 (1968) T. 126: 12.

¹¹ H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) 118; Abb. 12.

¹² A. Müllner, *Mittheilungen d. Zentralkommission N. F.* 1 (1875) 69.

- ¹³ G. Wurmbbrand, *Archiv für Anthropologie* 11 (1879) 14.
- ¹⁴ J. Dular, *Arh. vestnik* 29 (1978) 36 ss.
- ¹⁵ *Ibid.*, 37 s in kombinacijska tabela.
- ¹⁶ E. Patek, *Arch. Hung.* s. n. 44 (1968) 76 s.
- ¹⁷ *Ibid.*, 74.
- ¹⁸ J. Říhovský, *Památky archeologické* 57 (1966) 471.
- ¹⁹ H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) T. 200: A.
- ²⁰ B. Čović, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu (GZMS)* 20 (1965) T. 1: 1, 2; T. 3: 1—3.
- ²¹ R. Drechsler-Bižić, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 3. serija, 4 (1970) T. 8: 13, 15.
- ²² P. Medović, *Naselja starijeg gvozdenog doba u jugoslovenskom Podunavlju*, Dissertationes et monographiae 22 (1978), Beograd, na primer T. 118: 18—22.
- ²³ *Ibid.*, 44.
- ²⁴ *Ibid.*, T. 18, T. 16: 5.
- ²⁵ Z. Marić, *GZMS* 19 (1964) T. 2: 1—3, 10—19; glej tudi vzporedno kronološko tabelo na strani 74.
- ²⁶ F. Kószegi, Beiträge zur Geschichte der ungarischen Urnenfelderzeit (Ha A—B), *Acta archaeologica Academiae scientiarum Hungaricae* 12 (1960) 137 ss.
- ²⁷ H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) Abb. 23: 38.
- ²⁸ *Ibid.*, Abb. 29: 26—28; 37: 21, 24, 29.
- ²⁹ *Ibid.*, Abb. 22: 9. — J. Říhovský, *Slovenská archeológia* 9, 1—2 (1961) T. 18: 1; T. 20: 1.
- ³⁰ F. Stare, *Dobova* (1975) T. 16: 1.
- ³¹ J. Říhovský, *Slov. arch.* 9, 1—2 (1961) T. 22: 2; T. 23: 5; T. 24: 2.
- ³² H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) T. 120: 45. — J. Korošec, *Predzgodovinska naselbina na Ptujskem gradu*, Dela 1. razr. SAZU 6 (1951) 73. — B. Perc, *Ptujski zbornik* 2 (1962) 207. — Z. Marić, *GZMS* 19 (1964) T. 24: 1—6. — F. Fiala, *Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina (WMBH)* 4 (1896) 52: Fig. 106. — W. Radimský, *WMBH* 5 (1897) T. 24: 116 do 119.
- ³³ F. Leben, *Arh. vestnik* 18 (1967) T. 13: 4.
- ³⁴ *Ibid.*, 61.
- ³⁵ B. Čović, *GZMS* 20 (1965) 48, T. 9: 19g, i.
- ³⁶ Z. Marić, *GZMS* 15—16 (1961) T. 6: 6; 7: 1.
- ³⁷ M. Hell, *Archaeologia Austriaca* 55 (1974) Abb. 7: 4, 9.
- ³⁸ B. Čović, *GZMS* 20 (1965) T. 9.
- ³⁹ Z. Marić, *GZMS* 15—16 (1961) 166.
- ⁴⁰ *Ibid.*, 166.
- ⁴¹ S. Pahič, *Drugo žarno grobišče v Rušah*, Razprave 1. razr. SAZU 4/3 (1957) T. 5: 2, 5; T. 6: 1. — S. Pahič, *Pobrežje*, Katalogi in monografije 6 (1972) T. 32: 3.
- ⁴² S. Pahič, *Pobrežje* (1972) T. 32: 7. — S. Pahič, *Ruše* (1957) T. 6: 2. — F. Stare, *Dobova* (1975) T. 12: 11; T. 11: 1; T. 32: 2.
- ⁴³ R. Pittioni, *Urgeschichte des österreichischen Raumes* (1954) 409 ss; Abb. 294.
- ⁴⁴ H. Kerchler, *Archaeologia Austriaca* 55 (1974) T. 9: 13.
- ⁴⁵ J. Říhovský, *Památky archeologické* 57 (1966) T. 15: D 3.
- ⁴⁶ R. Pittioni, *Urgeschichte des österreichischen Raumes* (1954) Abb. 343: spodaj.
- ⁴⁷ U. Ruoff, Die Phase der entwickelten und ausgehenden Spätbronzezeit in Mittel- und Jura, *Ur- und frühgeschichtliche Archäologie der Schweiz* 3 (1976) 73, Abb. 3.
- ⁴⁸ *Ibid.*, 71.
- ⁴⁹ K. H. Wagner, *Nordtiroler Urnenfelder*, Römisch-Germanische Forschungen 15 (1943) T. 15: 1.
- ⁵⁰ H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) Abb. 28: 8; opozoriti je treba, da je to tipološka tabela brez grobnih celot.
- ⁵¹ B. Hänsel, Beiträge zur regionalen und chronologischen Gliederung der älteren Hallstattzeit an der unteren Donau, Beiträge zur ur- und frühgeschichtlichen Archäologie des Mittelmeer-Kulturraumes 17 (Bonn 1976) T. 57: 6.
- ⁵² *Ibid.*, 187.
- ⁵³ *Ibid.*, T. 57: 1—4.
- ⁵⁴ P. in J. Korošec, *Najdbe s količarskih naselbin pri Igu na Ljubljanskem barju*, Arheološki katalogi Slovenije 3 (1969) T. 6: 1; T. 13: 2, 3; T. 14: 1; T. 32: 3 etc.
- ⁵⁵ Prisotnost brazdstega vreza na žarnogrobiščni keramiki je opazil že H. Müller-Karpe v svojem neobjavljenem rokopisu *Maria-Rast Gruppe* (1952), kjer ga označuje kot posebnost ruške grupe. — Večkrat je ta ornament slabo viden in predpostaviti smemo, da so ga avtorji morda spregledali. Zato bi bil potreben ponovni pregled žarnogrobiščne keramike.
- ^{55a} Za podatek se zahvaljujem Bibi Teržan. Hvala tudi Danilu Cvetniču za izdelavo fotografij.
- ⁵⁶ B. Hänsel, Beiträge zur ur- und frühgesch. Arch. d. Mittelmeer-Kulturraumes 17 (1976) T. 30: 7, 8.
- ⁵⁷ *Ibid.*, T. 36: 7.
- ⁵⁸ F. Fiala, *WMBH* 5 (1897) T. 69: 8.
- ^{58a} Ob tem želim opozoriti na članek G. Kossacka, »Kimmerische« Bronzen, *Situla* 20/21 (1981) 109 ss.
- ⁵⁹ B. Hänsel, *Beiträge*, T. 51: 1; T. 52: 3.
- ⁶⁰ H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) T. 109: Fl; T. 114: 13. — S. Pahič,

Pobrežje, T. 14: 9; T. 26: 10; T. 27: 3; T. 30: 3; T. 35: 10, 11.

⁶¹ S. Pahič, *Pobrežje*, T. 3: 7.

⁶² *Ibid.*, T. 3: 6.

⁶³ H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) 120.

⁶⁴ F. Stare, *Ilirske najdbe železne dobe v Ljubljani*, Dela 1. razr. SAZU 9 (1954) T. 16: 3.

⁶⁵ F. Stare, *Dobova* (1975) T. 11: 1.

⁶⁶ B. Frei, Die späte Bronzezeit im alpinen Raum, *Ur- und frühgeschichtliche Archäologie der Schweiz* 3 (1976) Abb. 3: 6, 7.

⁶⁷ F. Stare, *Dobova* (1975) T. 9: 6; T. 17: 6; T. 43: 3. — H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) T. 117: 14, 16, 31; T. 119: 30; T. 120: 11; T. 122: 31. — S. Pahič, *Pobrežje*, T. 3: 15. — S. Gabrovec, *Prazgodovinski Bled*, Dela 1. razr. SAZU 12 (1960) T. 22: 1. — I. Puš, *Žarnobriščna nekropola na dvo-rišču SAZU v Ljubljani*, Razprave 1. razr. SAZU 7/1 (1971) T. 21: 3.

⁶⁸ E. Patek, *Arch. Hung.* s. n. 44 (1968) T. 76: 7; 82: 2; 91: 6. — H. Müller-Karpe, *Chronologie*, RGF 22 (1959) T. 116: 18; T. 121: 3, 9; T. 194: 44. — F. Stare, *Dobova* (1975) T. 61: 1 — S. Pahič, *Podbrežje* (1972) T. 35: 1. — M. Dušek, *Slovenská archeológia* 5/1 (1957) T. 3: 5; T. 24: 5. — H. Kerchler,

Arch. Austr. 55 (1974) T. 15: 14. — R. Pittioni, *Urgeschichte des österreichischen Raumes* (1954) Abb. 422: 5.

⁶⁹ E. Patek, *Arch. Hung.* s. n. 44 (1968) 59.

⁷⁰ *Ibid.*, 64.

⁷¹ M. Dušek, *Slov. arch.* 5/1 (1957) 90. — V že omenjenem rokopisu (gl. op. 55) iz leta 1952 Müller-Karpe označi motiv girland v ruški skupini kot predhodnika kasnejše halštatske ornamentike, posebej značilne za grupo Kalenderberg.

⁷² Neobjavljeno, v PM v Mariboru, inv. št. 3209.

⁷³ W. Schmid, *MPK* 23 (1912—13) Abb. 79—82.

⁷⁴ Neobjavljeno, v PM v Mariboru, inv. št. 5367 — pošteltske najdbe pripravlja za objavo B. Teržan.

⁷⁵ S. Pahič, *Brinjeva gora, Epoque préhistorique et protohistorique en Yougoslavie-Recherches et résultats*, Beograd 1971, 206.

⁷⁶ S. Pahič, *Arh. vestnik* 13—14 (1962—63) 358 ss.

⁷⁷ S. Pahič, *Brinjeva gora*, Začasen oris njene preteklosti za ljubitelje domače zgodovine. Maribor 1960, T. 1.

⁷⁸ S. Pahič, *Arh. vestnik* 13—14 (1962—63) 357.

⁷⁹ *Ibid.*, 357.

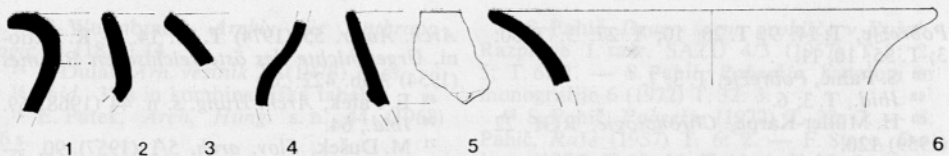
BRINJEVA GORA NEAR SLOVENSKE KONJICE, EXCAVATION 1953

Summary

The earliest proof of a settlement on Brinjeva gora is the presence of Litzen pottery.⁷⁵ We must presuppose a Middle Bronze Age settlement because of the existence of a mound with skeleton graves from Brezje below Brinjeva gora, which S. Pahič, on the basis of needles found, dated to Bronze Age B-1⁷⁶ according to Willvonseder. Several pottery fragments from the village, predominantly a small pot with a wart on the widest part of the circumference,⁷⁷ are proof of settlement at this time, according to S. Pahič.⁷⁸

On the basis of village pottery excavated in 1953 it is obvious that the village enjoyed its greatest period of growth in Ha A-B. If the settlement in Ha A kept more to the edge of the ridge, then the village in Ha B covered all the upper slope.⁷⁹ By the end of Ha B however, the settlement had almost ceased to exist. That it was not completely deserted is borne out by modest finds from the Early Iron Age, such as a boat-shaped fibula⁷² and some pottery fragments.

Late La-Tène graphite-covered pottery, decorated with brush ornamentation, indicates that the settlement revived in the late La-Tène period, but did not achieve such an expansion as in Ha A-B. We have no tangible proof for settlement in the early classical period, but Brinjeva gora appears again finally as a fairly thriving village in the late Roman period.

1

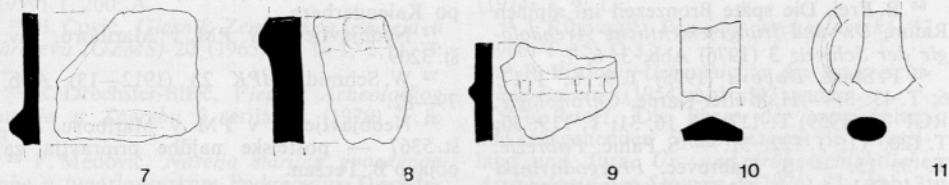
2

3

4

5

6

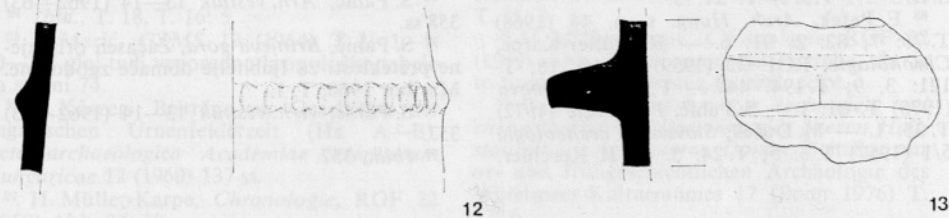
7

8

9

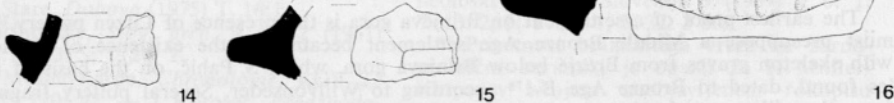
10

11

12

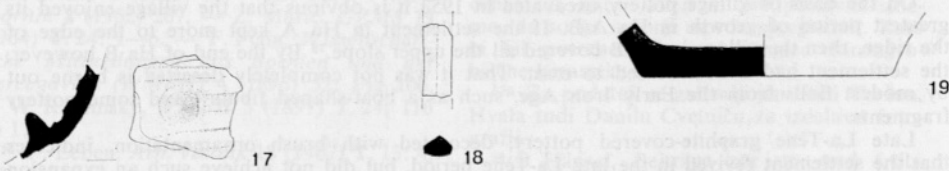
13

14

15

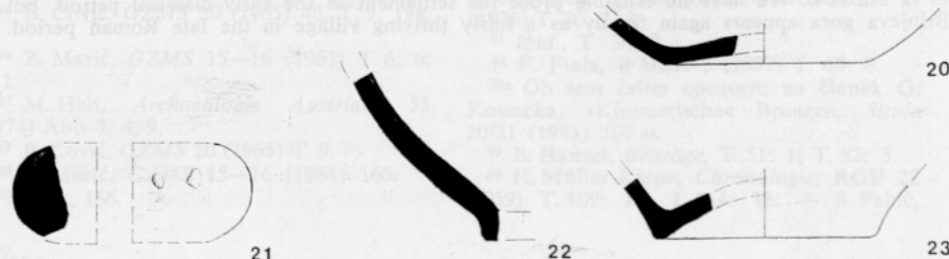
16

17

18

19

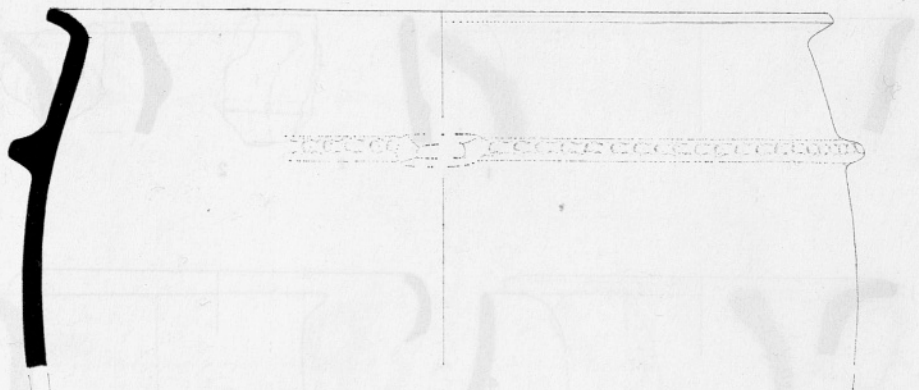

21

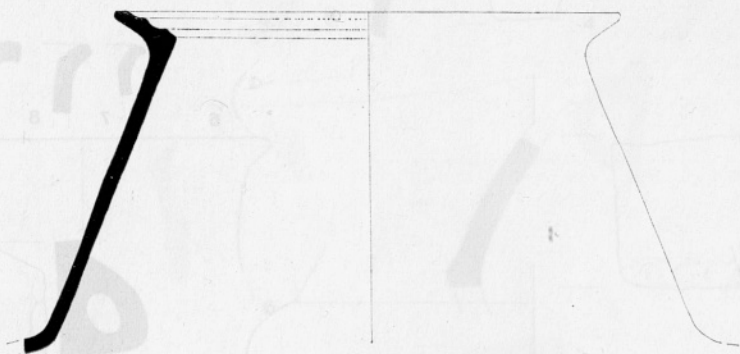
22

23

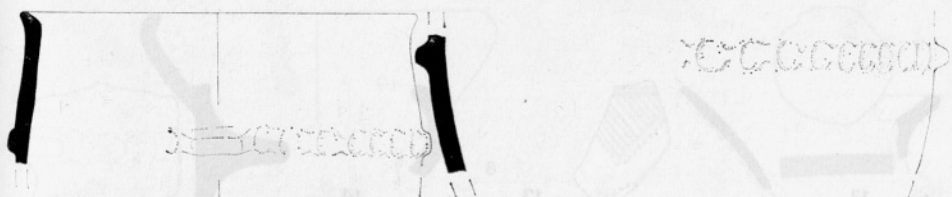
T. 1: Vse 1/4

1

2

3

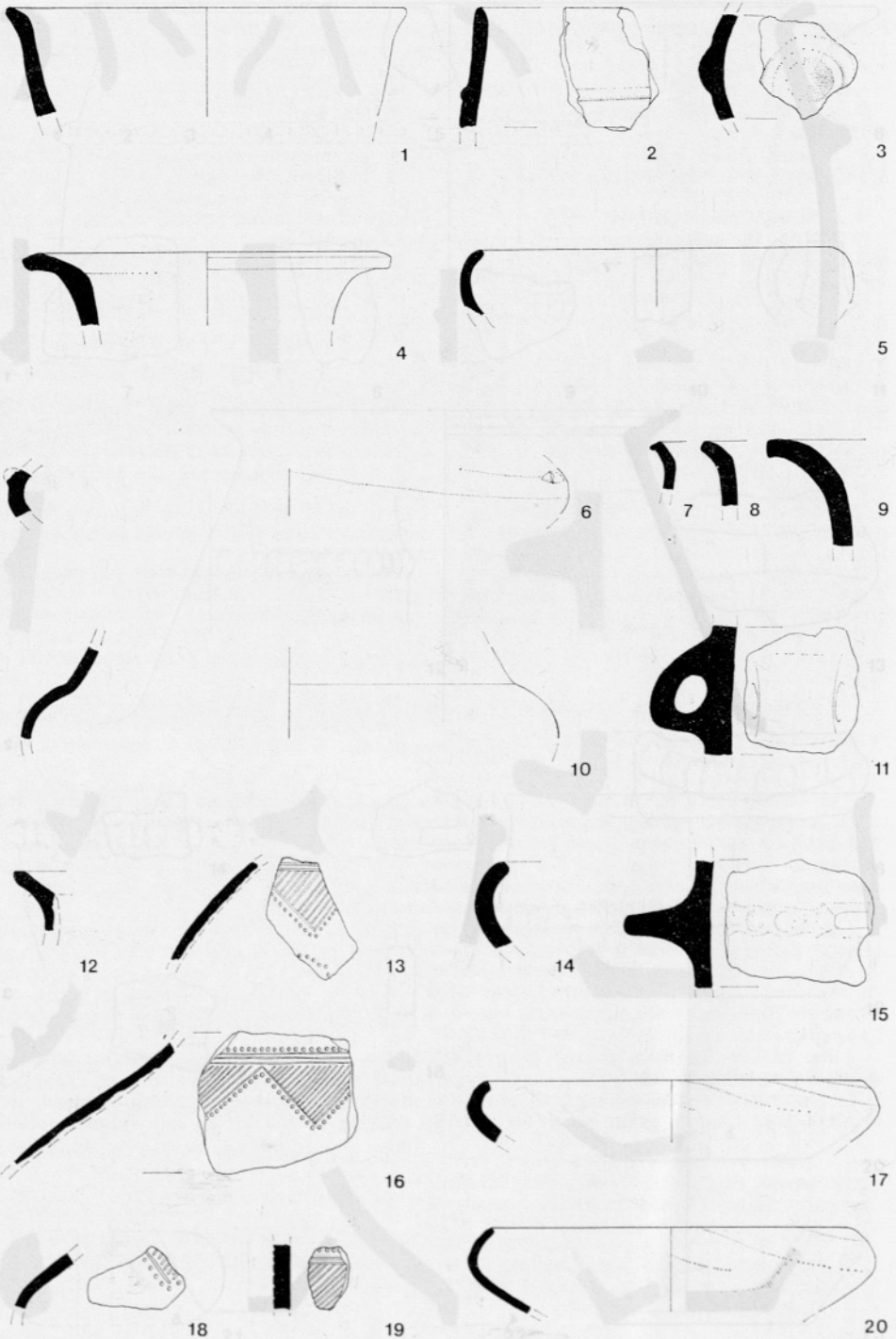

4

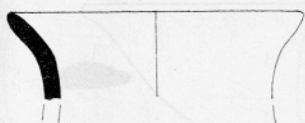

5

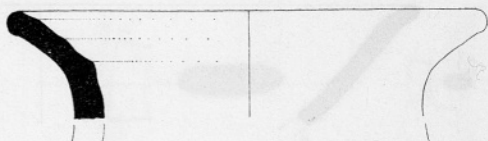
T. 2: Vse 1/5

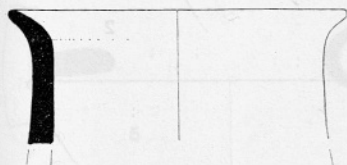
T. 3: 3: 1/2, ostalo 1/4.

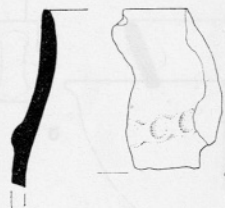
1

2

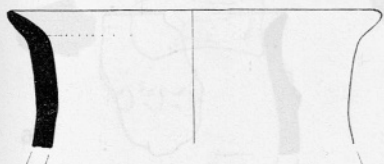
3

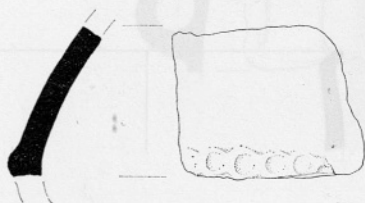
4

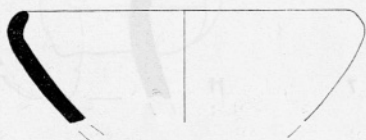
5

6

7

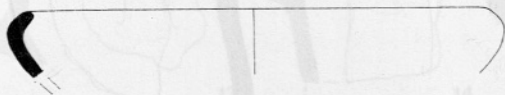
8

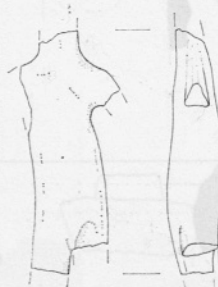
12

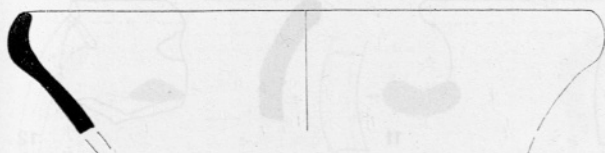
9

10

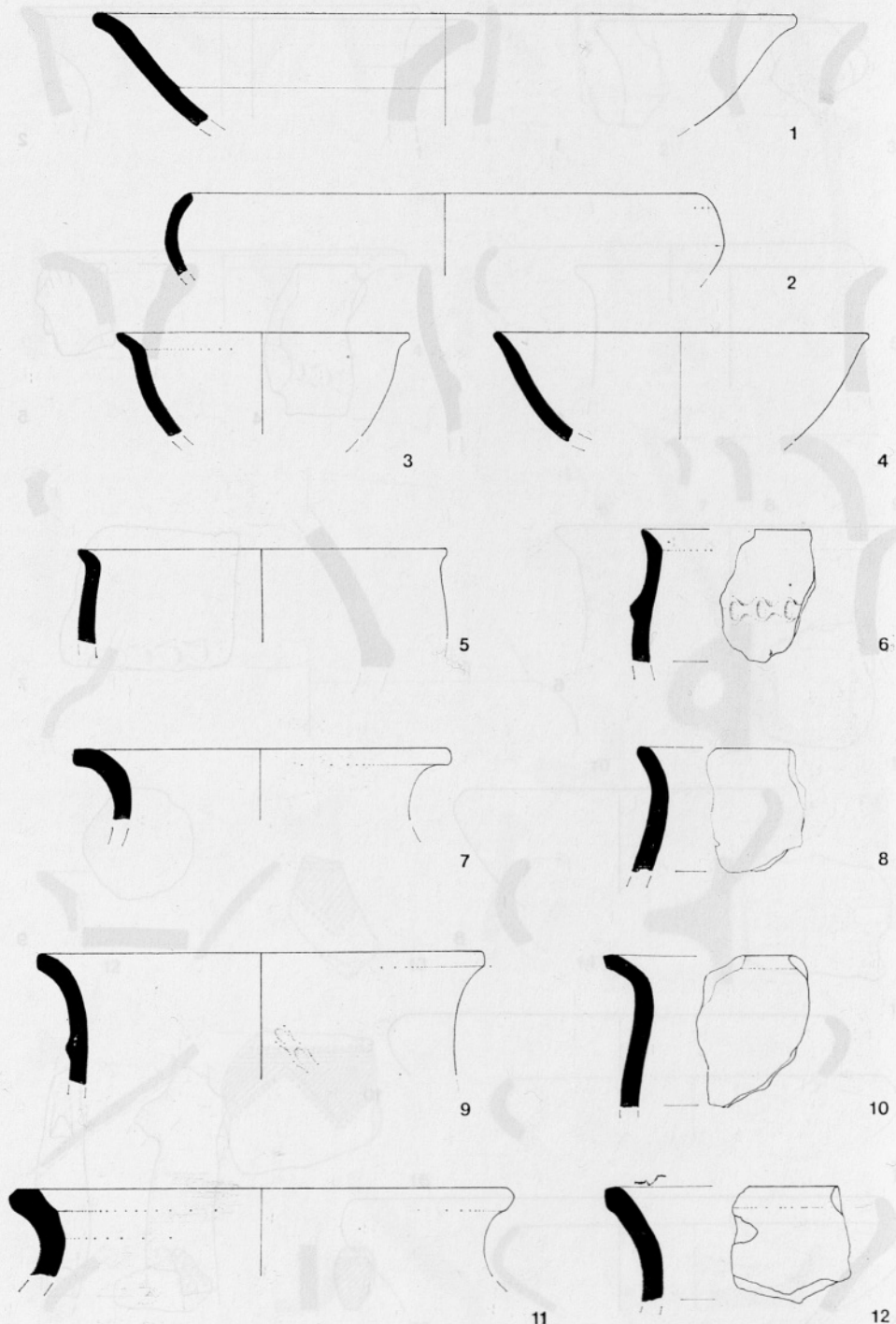

12

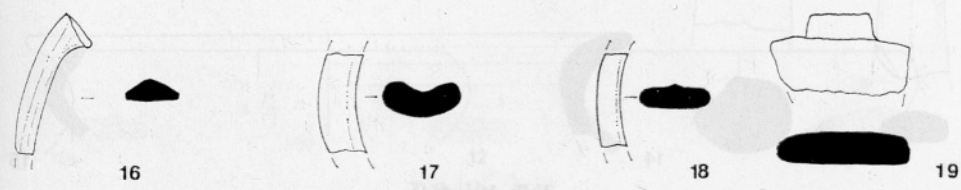
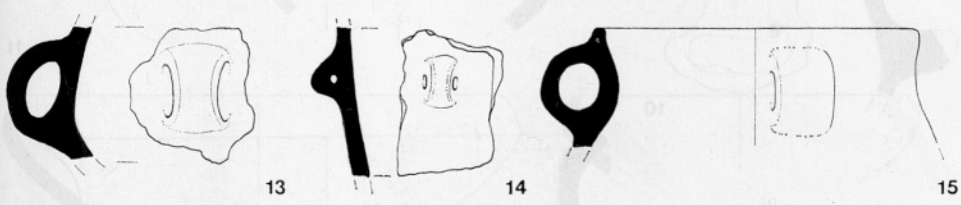
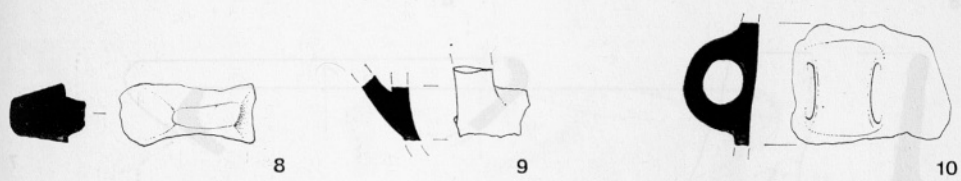
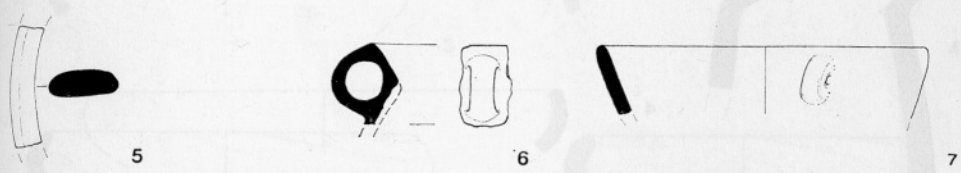
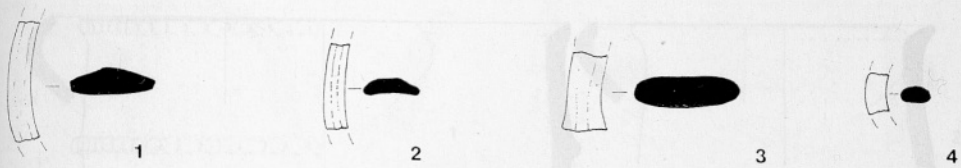

11

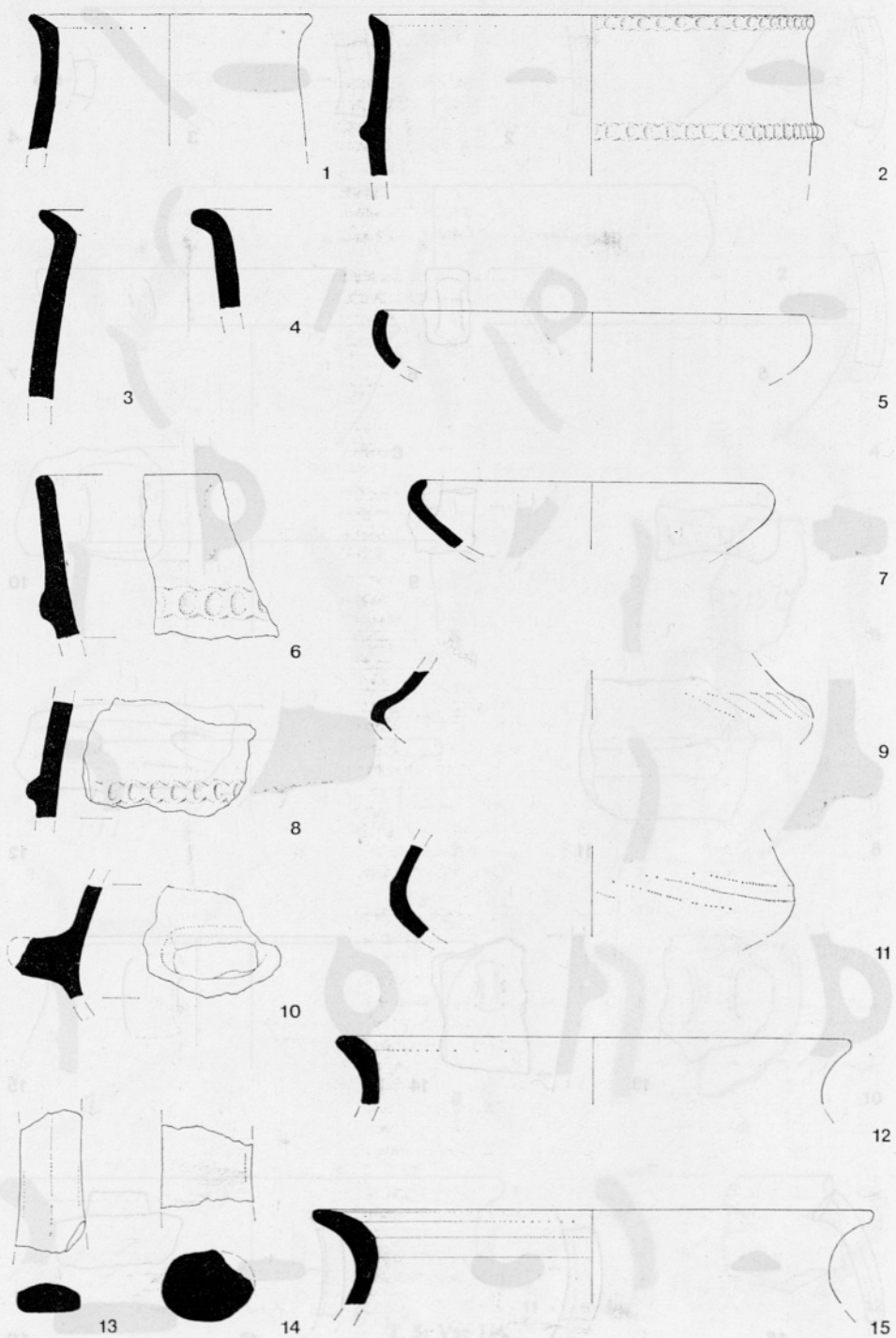
T. 4: 1—11: 1/4, 12: 1/2.

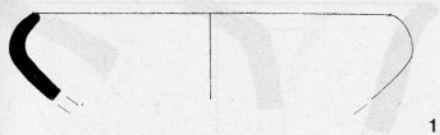
T. 5: Vse 1/4.

T. 6: Vse 1/4

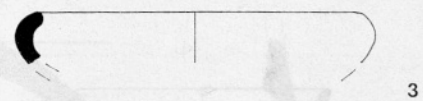
T. 7: Vse 1/4.

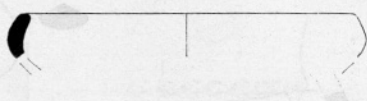
1

2

3

4

5

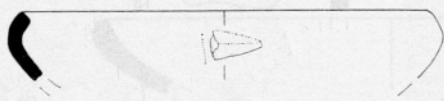
6

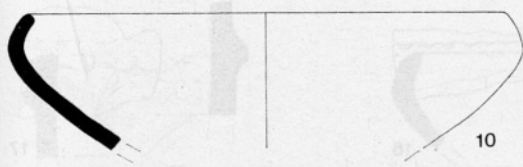
7

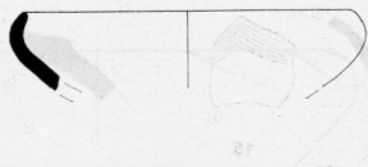
8

9

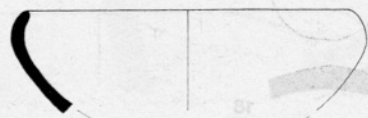
10

11

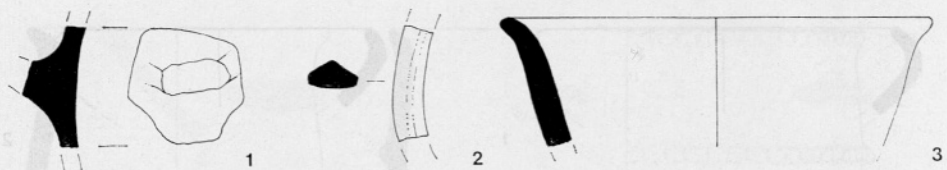

12

13

T. 8: Vse 1/4.

1

2

3

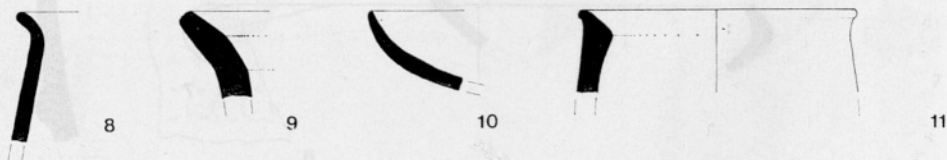

4

5

6

7

8

9

10

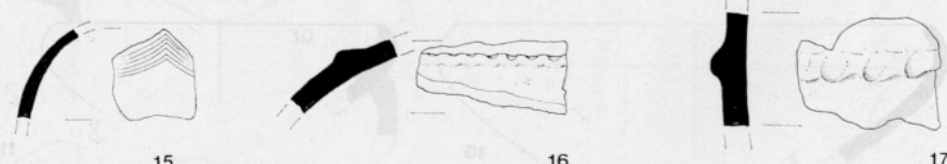
11

12

13

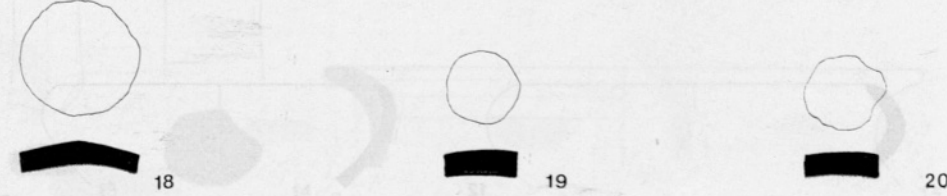
14

15

16

17

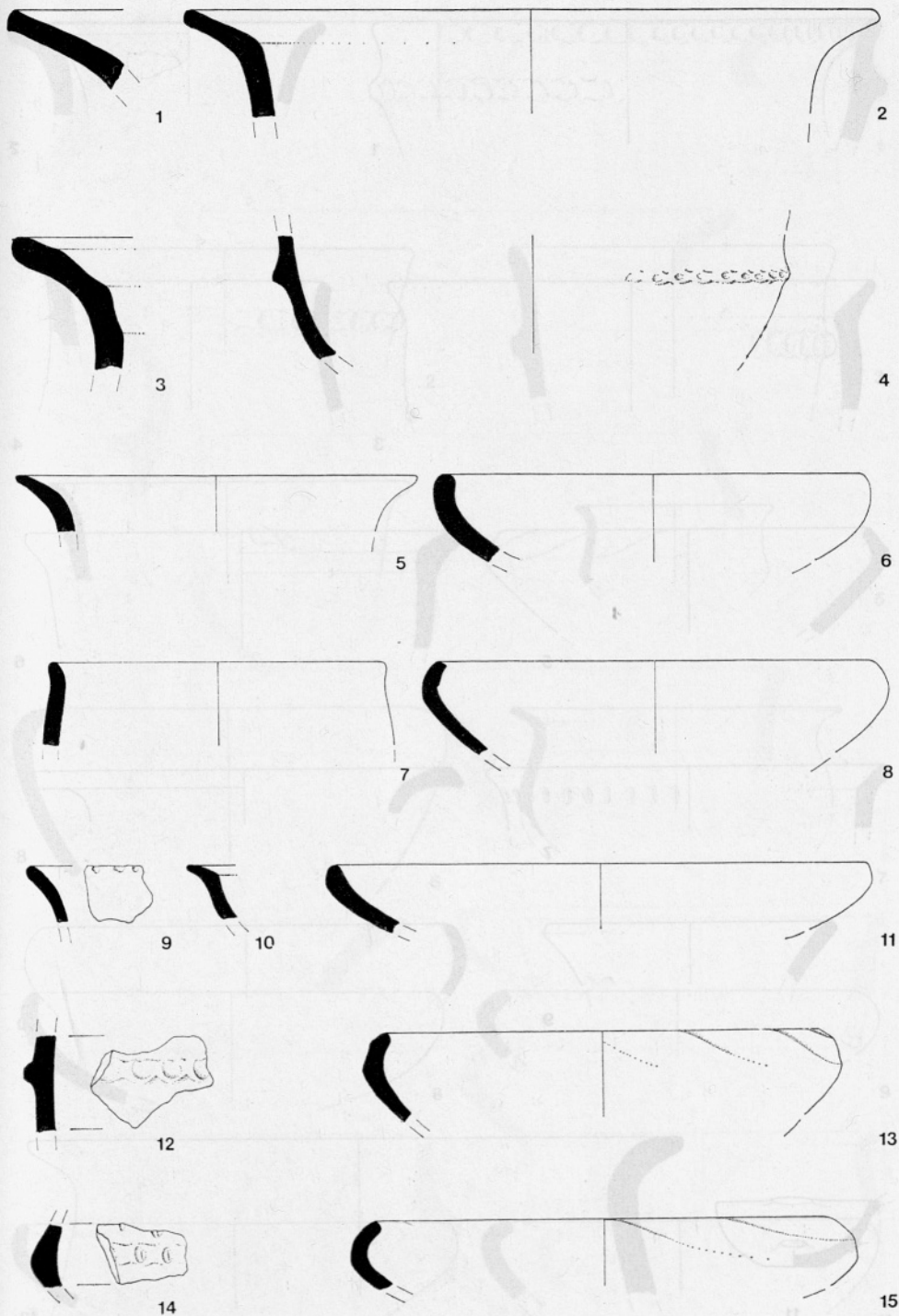

18

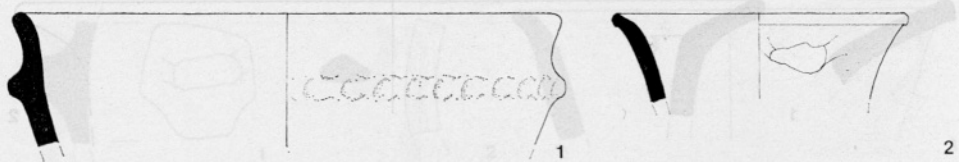
19

20

T. 9: Vse 1/4.

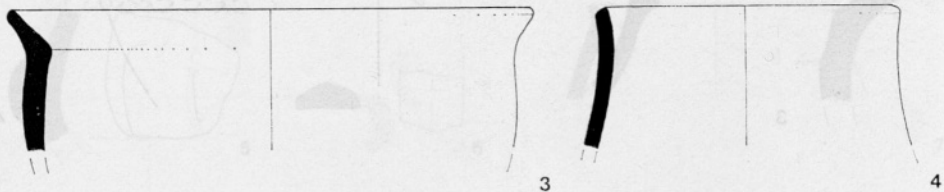

T.10: Vse 1/4.

1

2

3

4

5

6

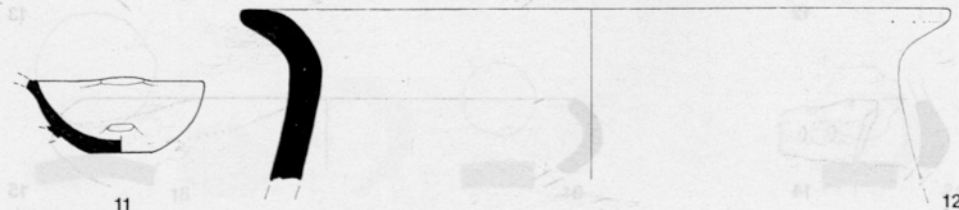
7

8

9

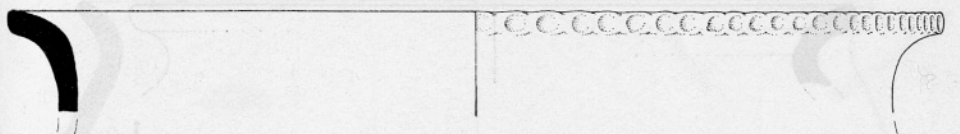
10

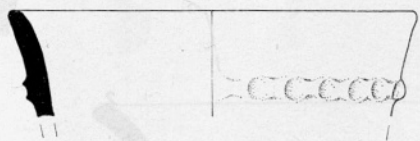
11

12

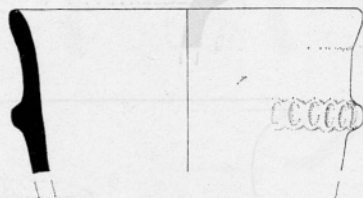
T. 11: Vse 1/4.

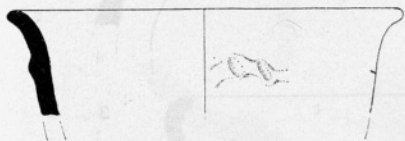
1

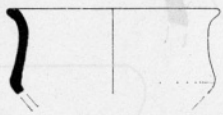
2

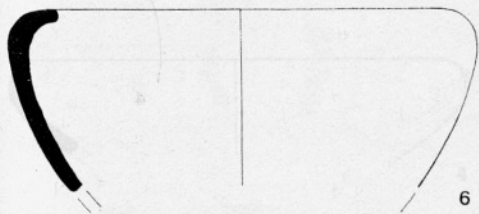
3

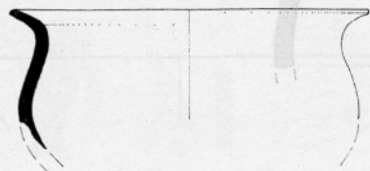
4

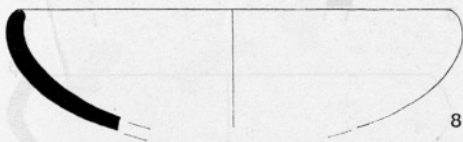
5

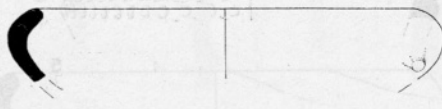
6

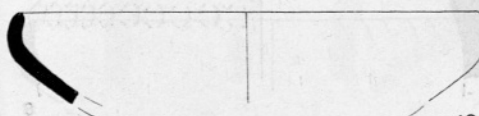
7

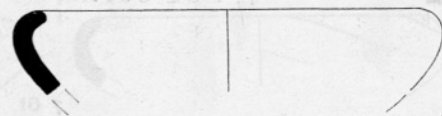
8

9

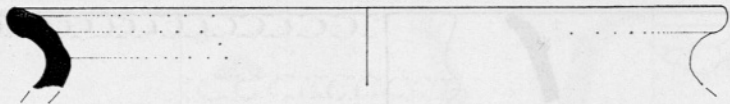

10

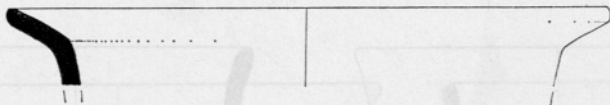

11

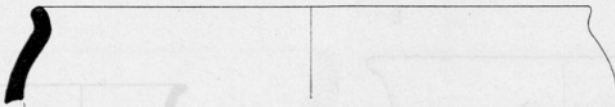
T. 12: Vse 1/4.

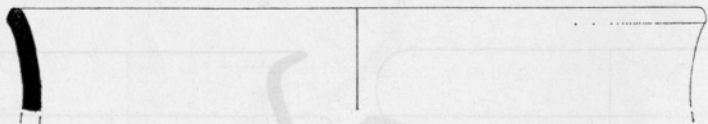
1

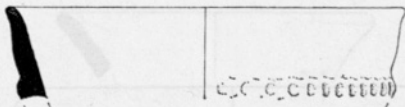
2

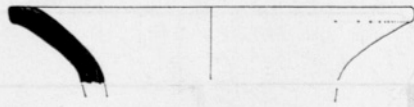
3

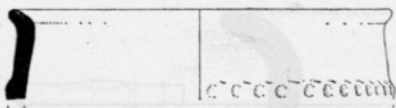
4

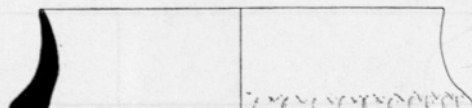
5

6

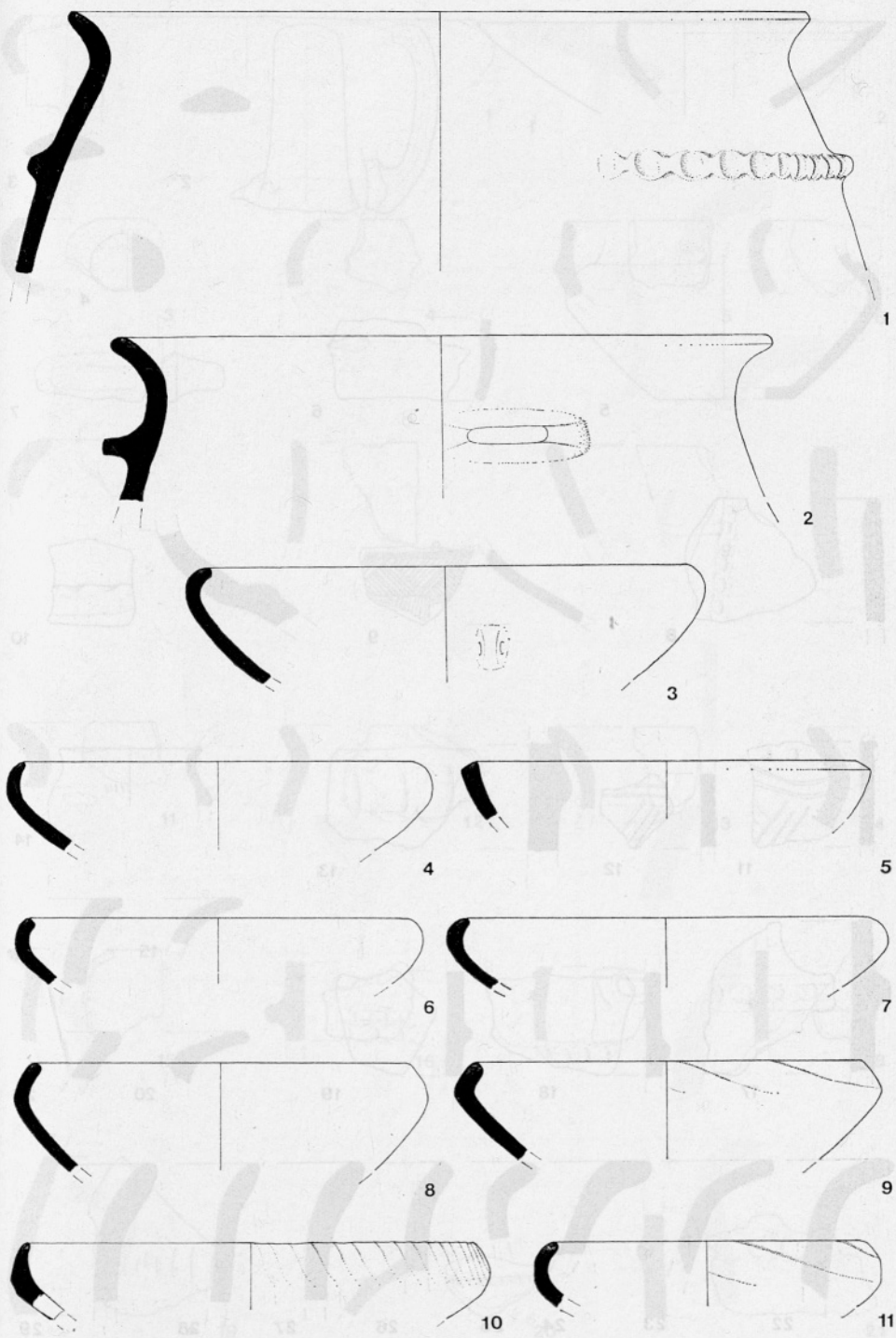

7

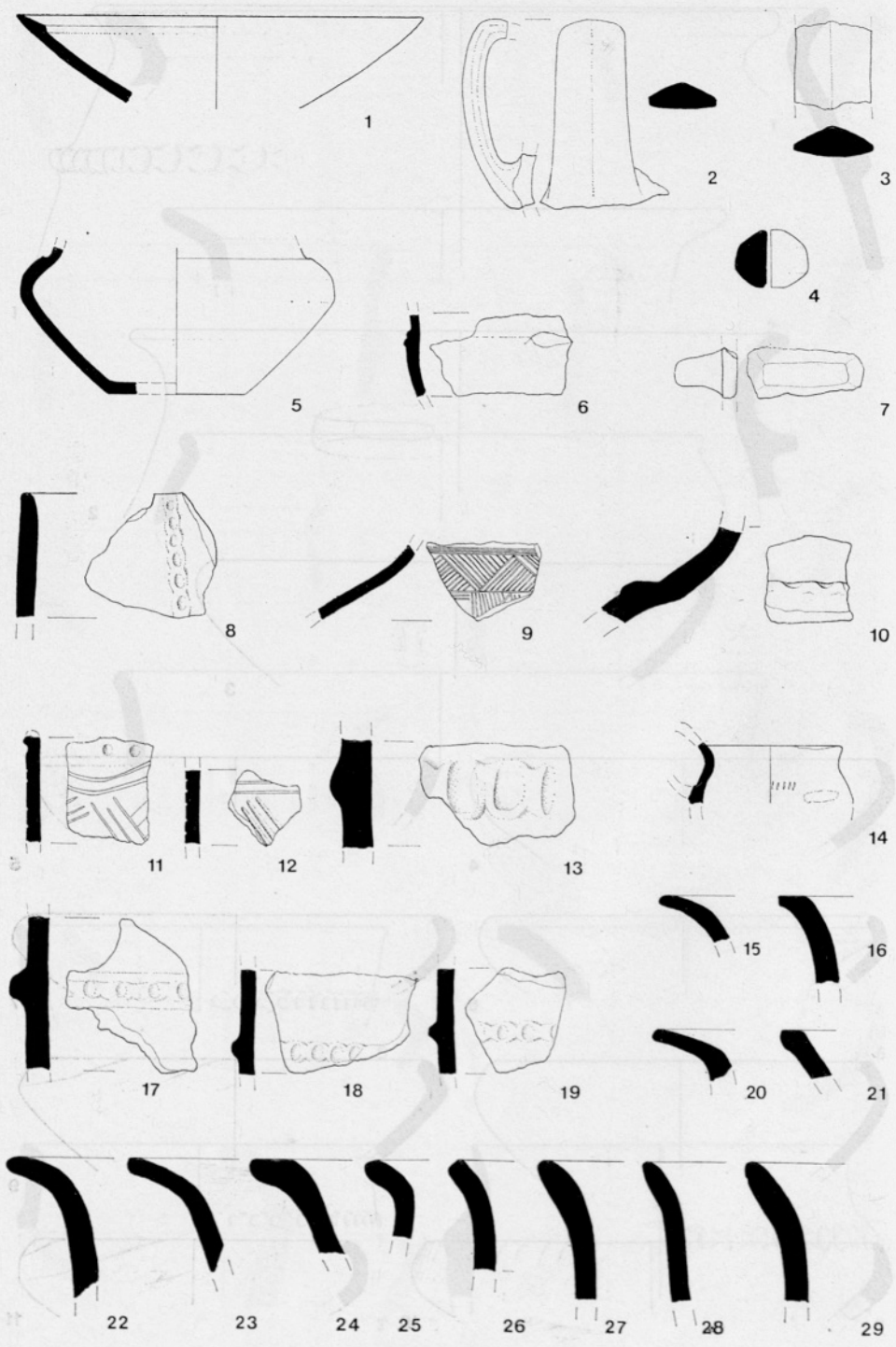

8

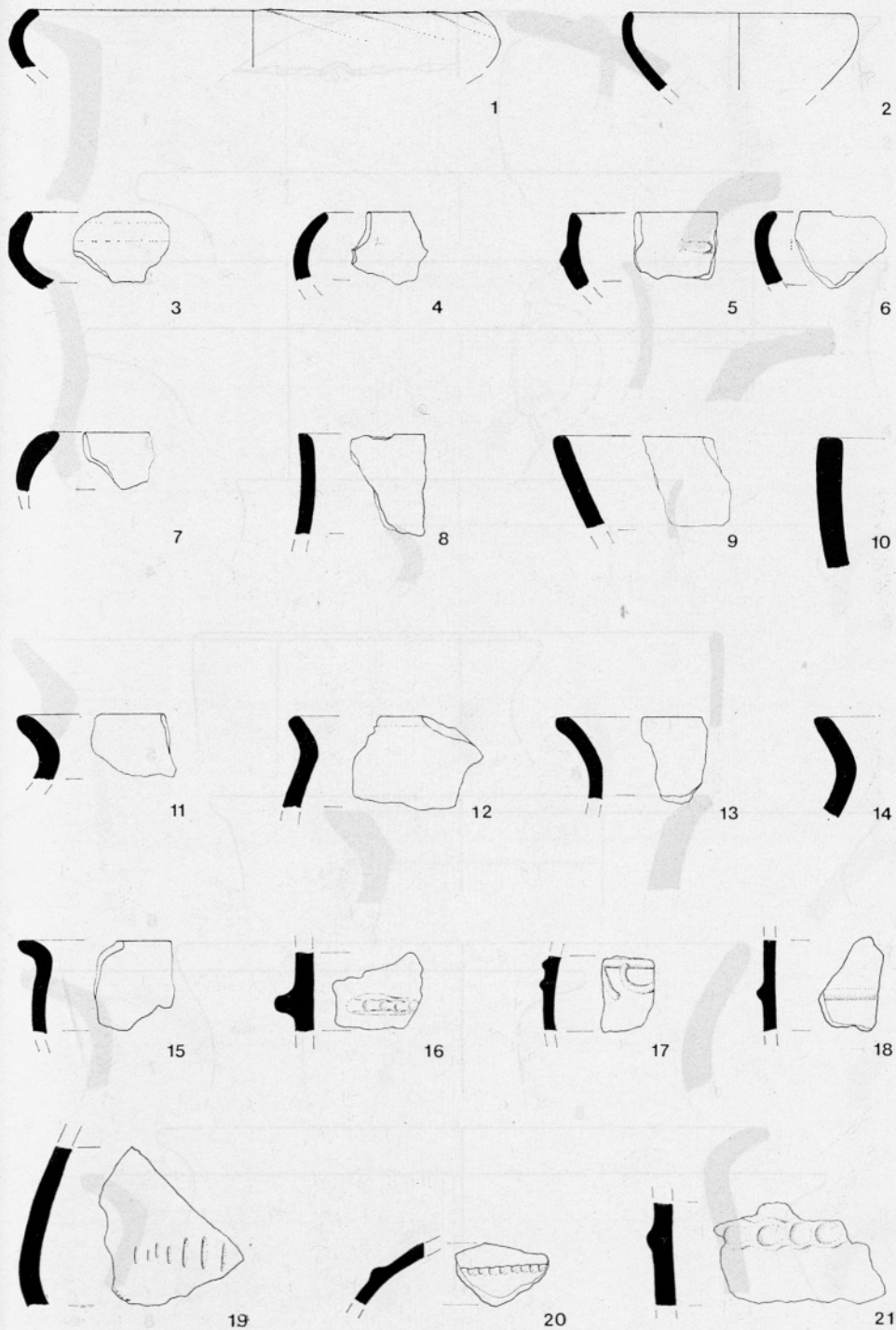
T. 13: Vse 1/4.

T. 14: Vse 1/4.

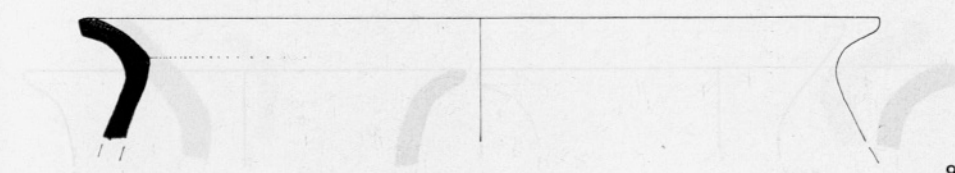
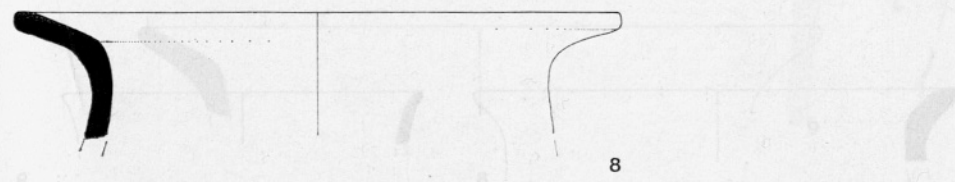
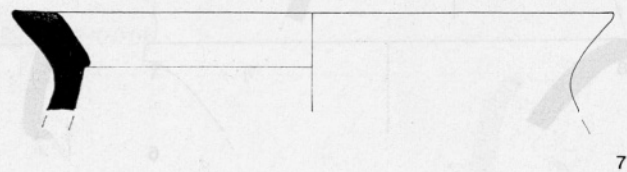
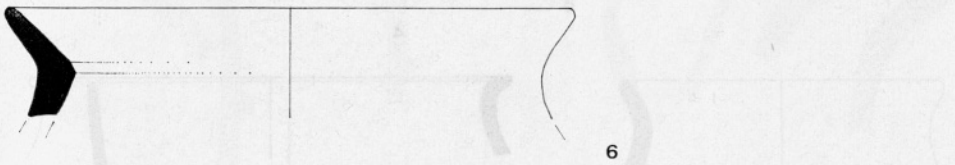
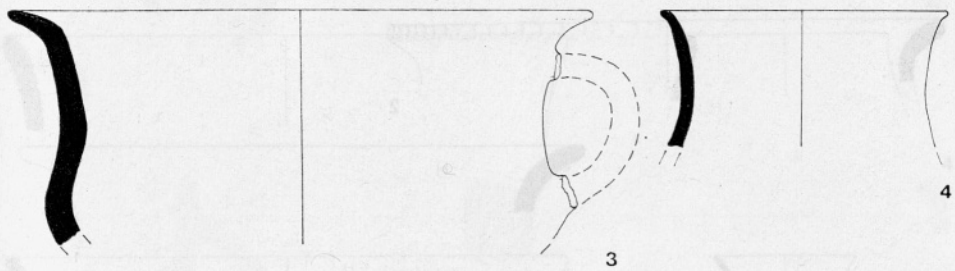
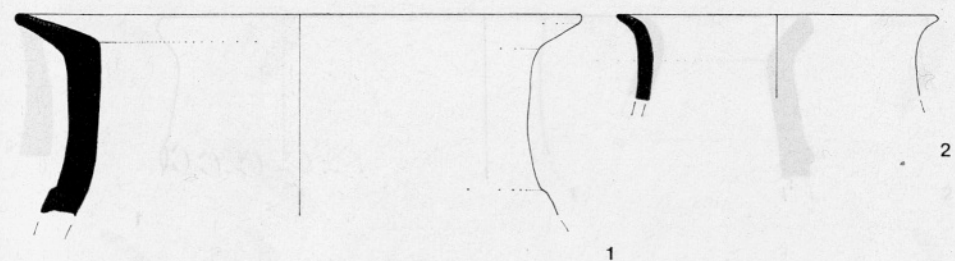
T. 15: Vse 1/4.

T.16: Vse 1/4.

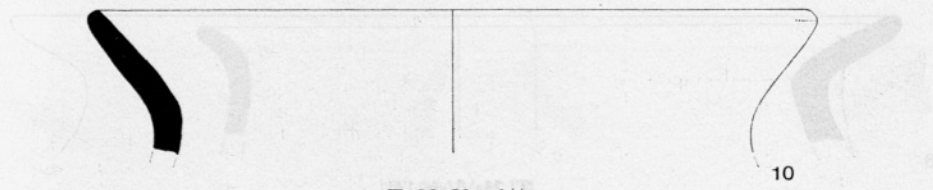
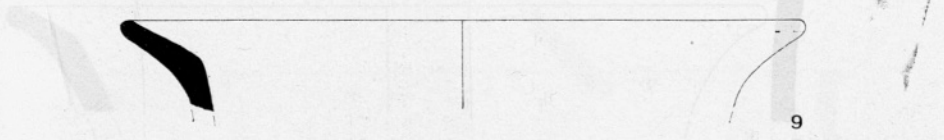
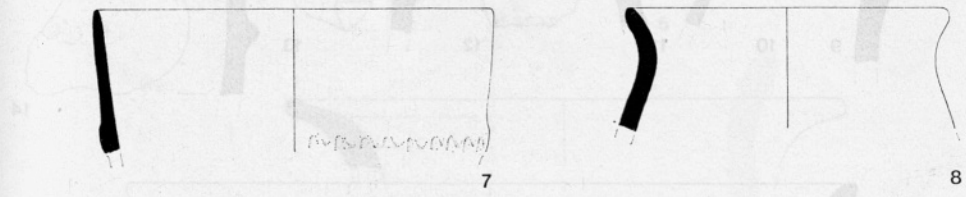
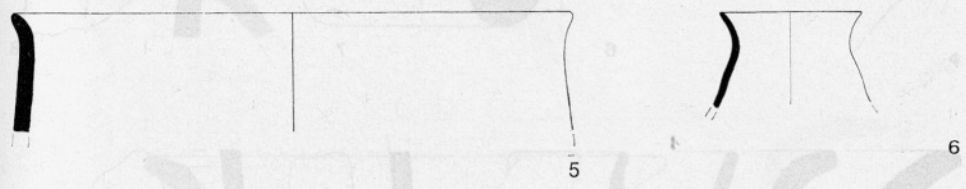
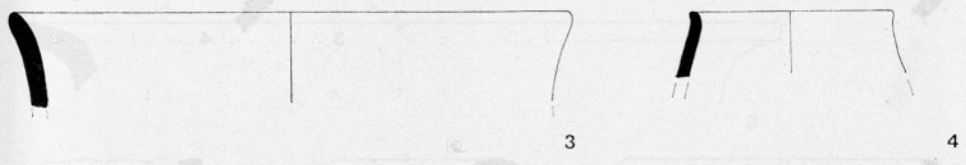
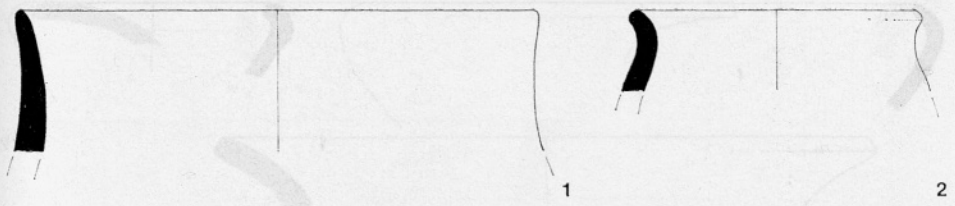
T. 17: Vse 1/4.

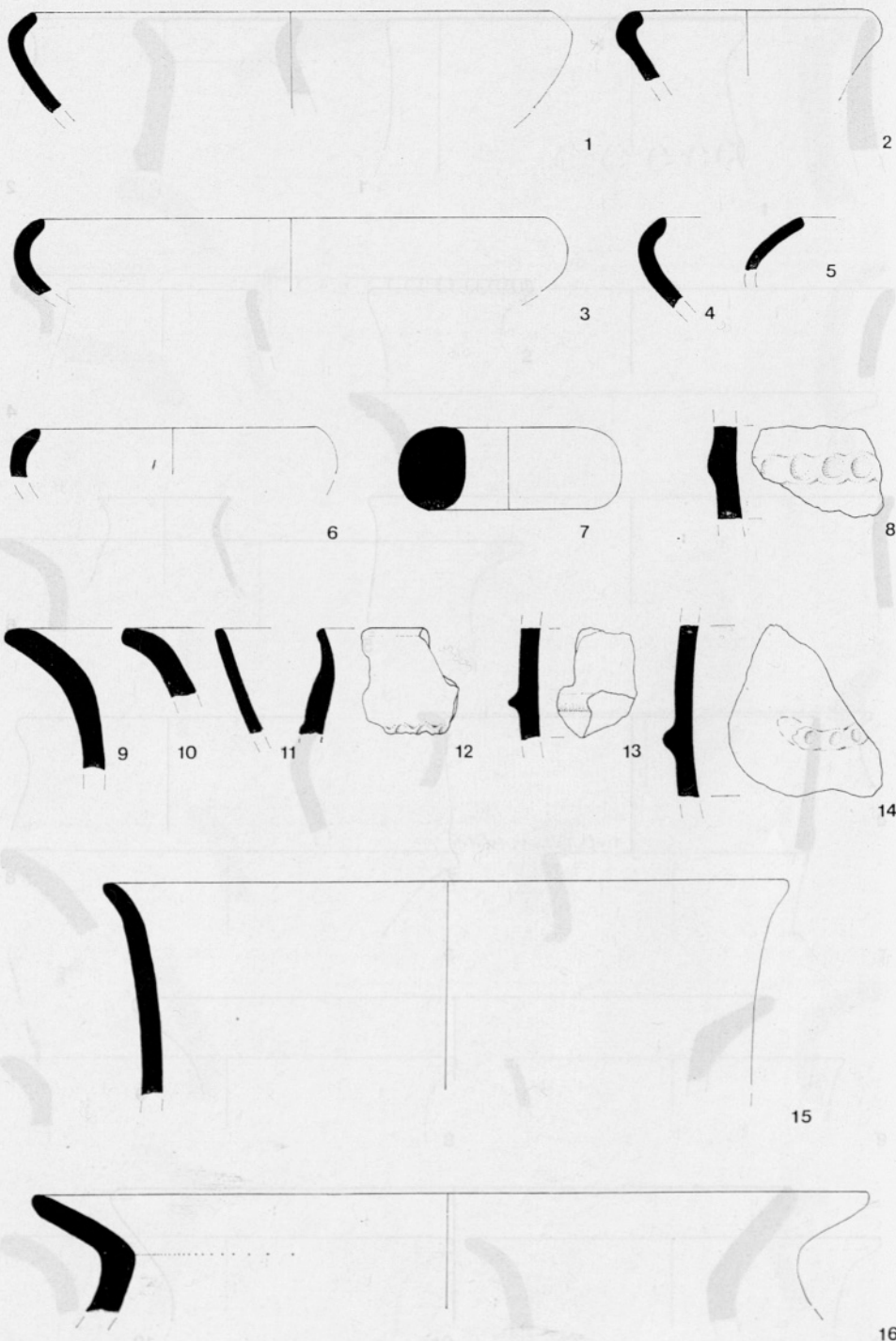
T. 18: Vse 1/4.

T. 19: Vse 1/4.

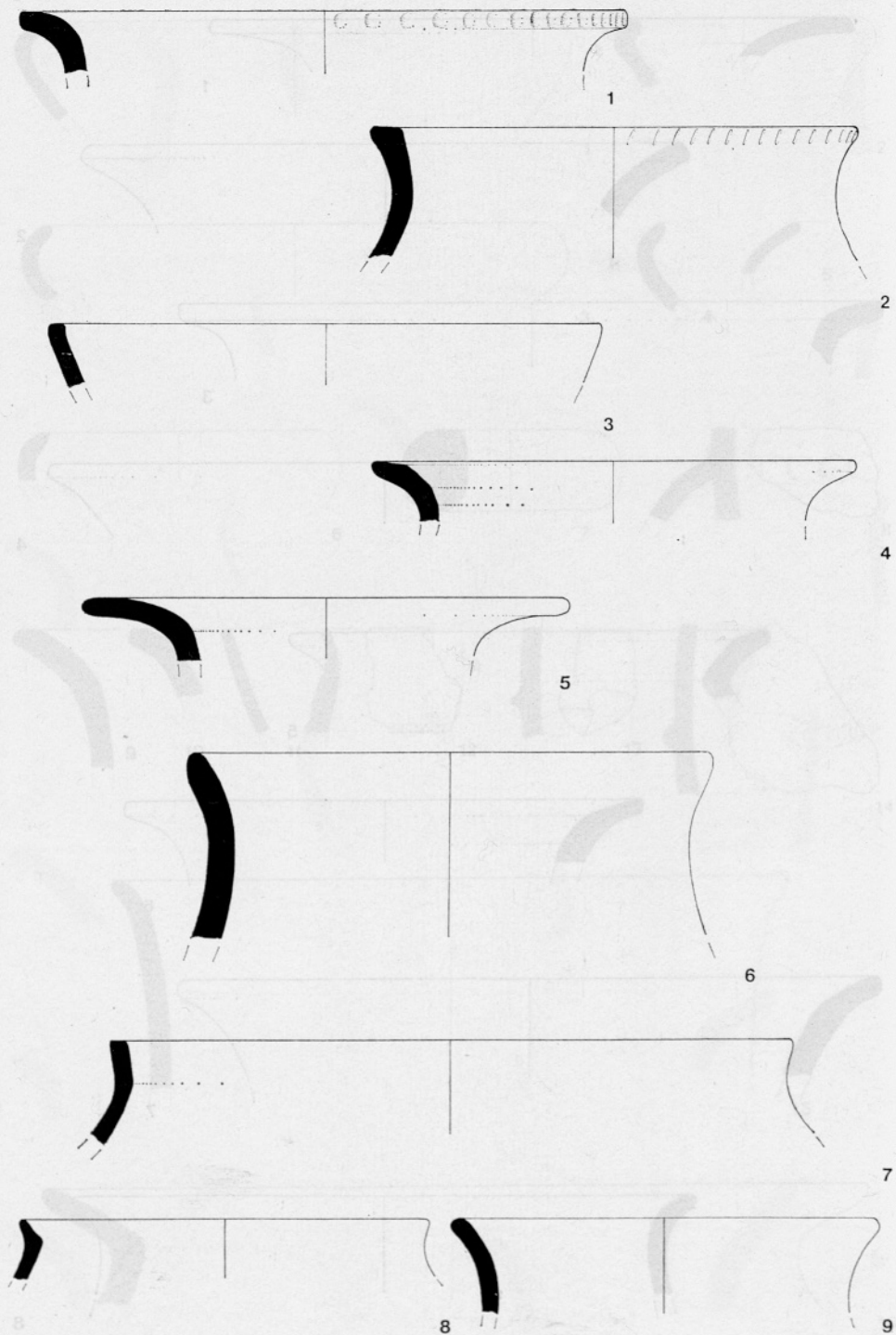
T. 20: Vse 1/4.

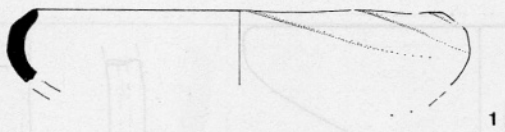
T. 21: Vse 1/4.

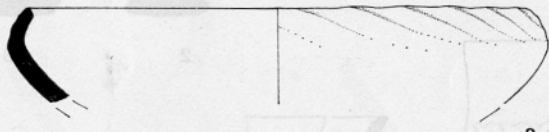
T. 22: Vse 1/4.

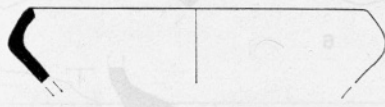
T. 23: Vse 1/4.

1

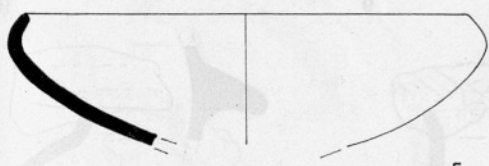
2

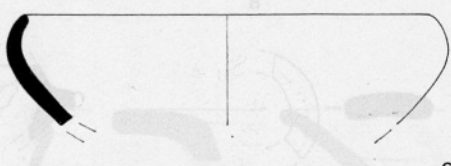
3

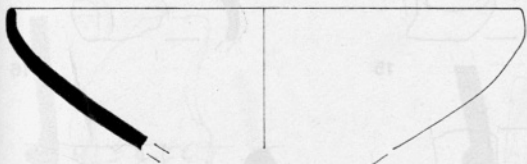
4

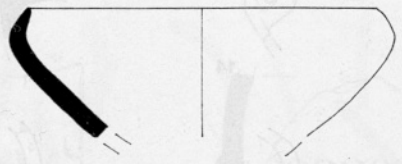
5

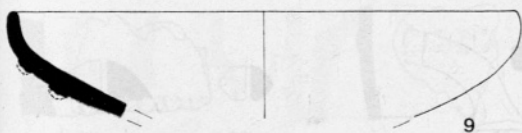
6

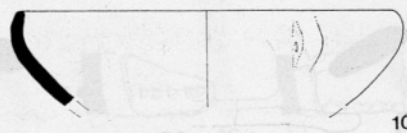
7

8

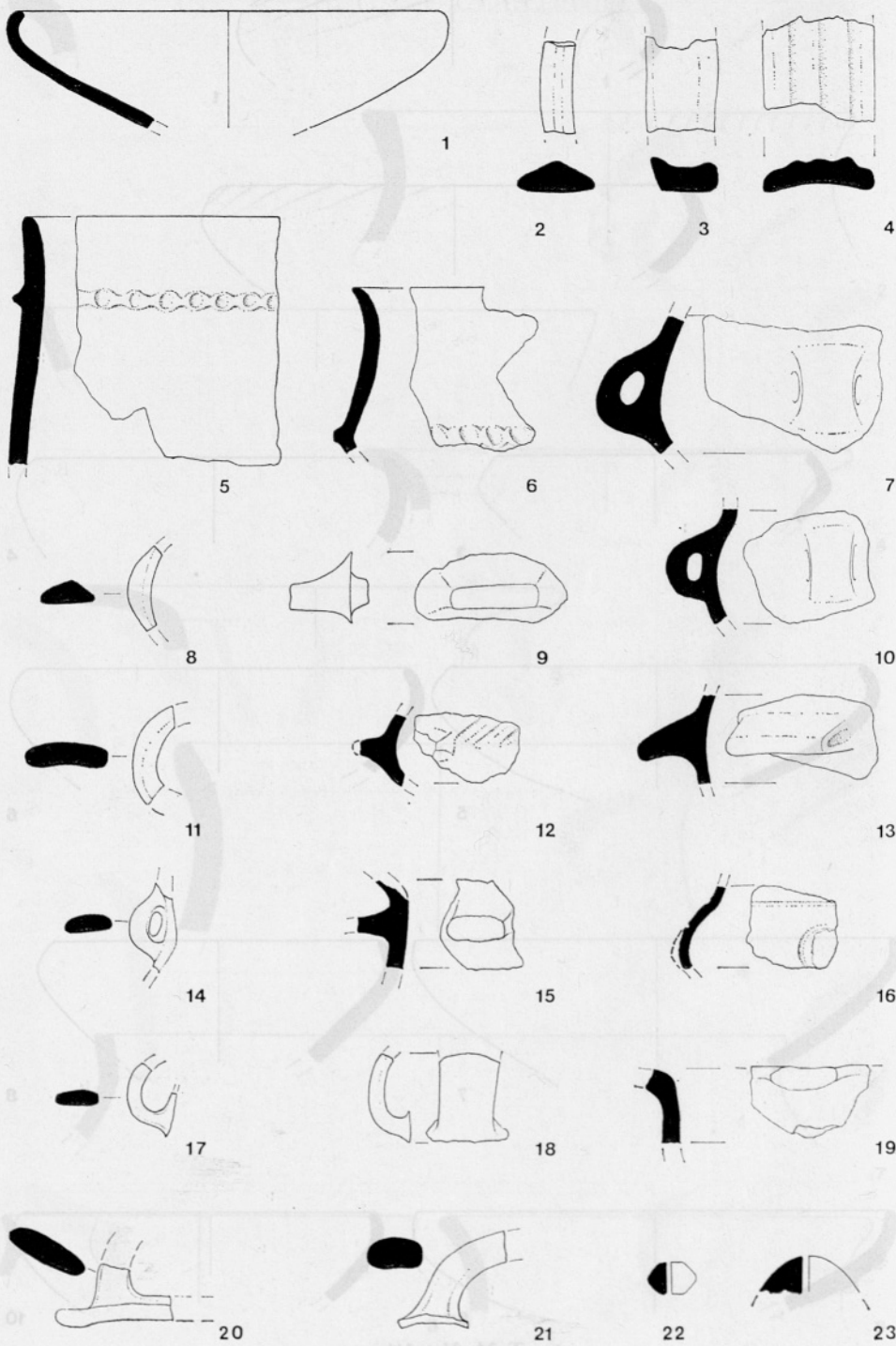

9

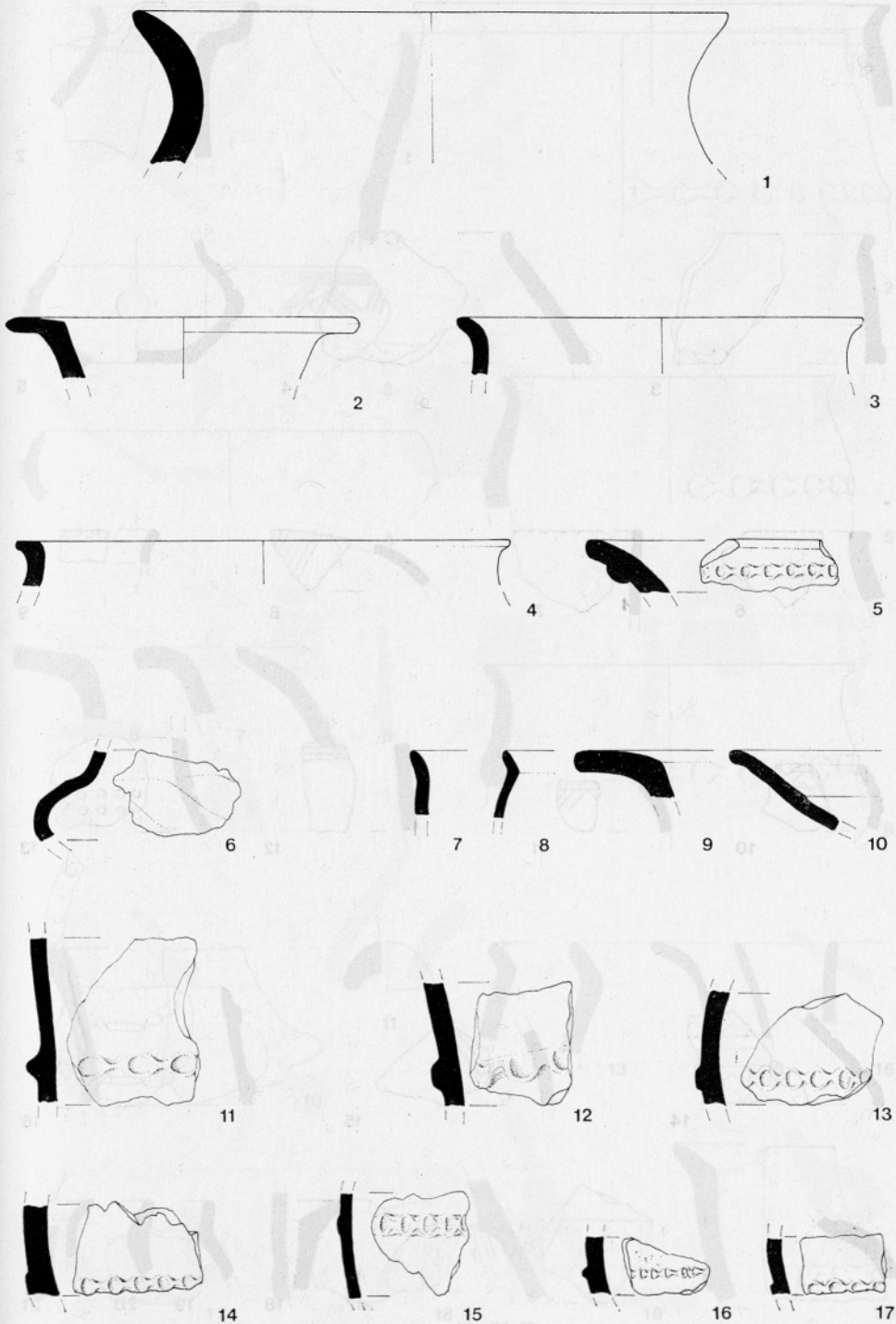

10

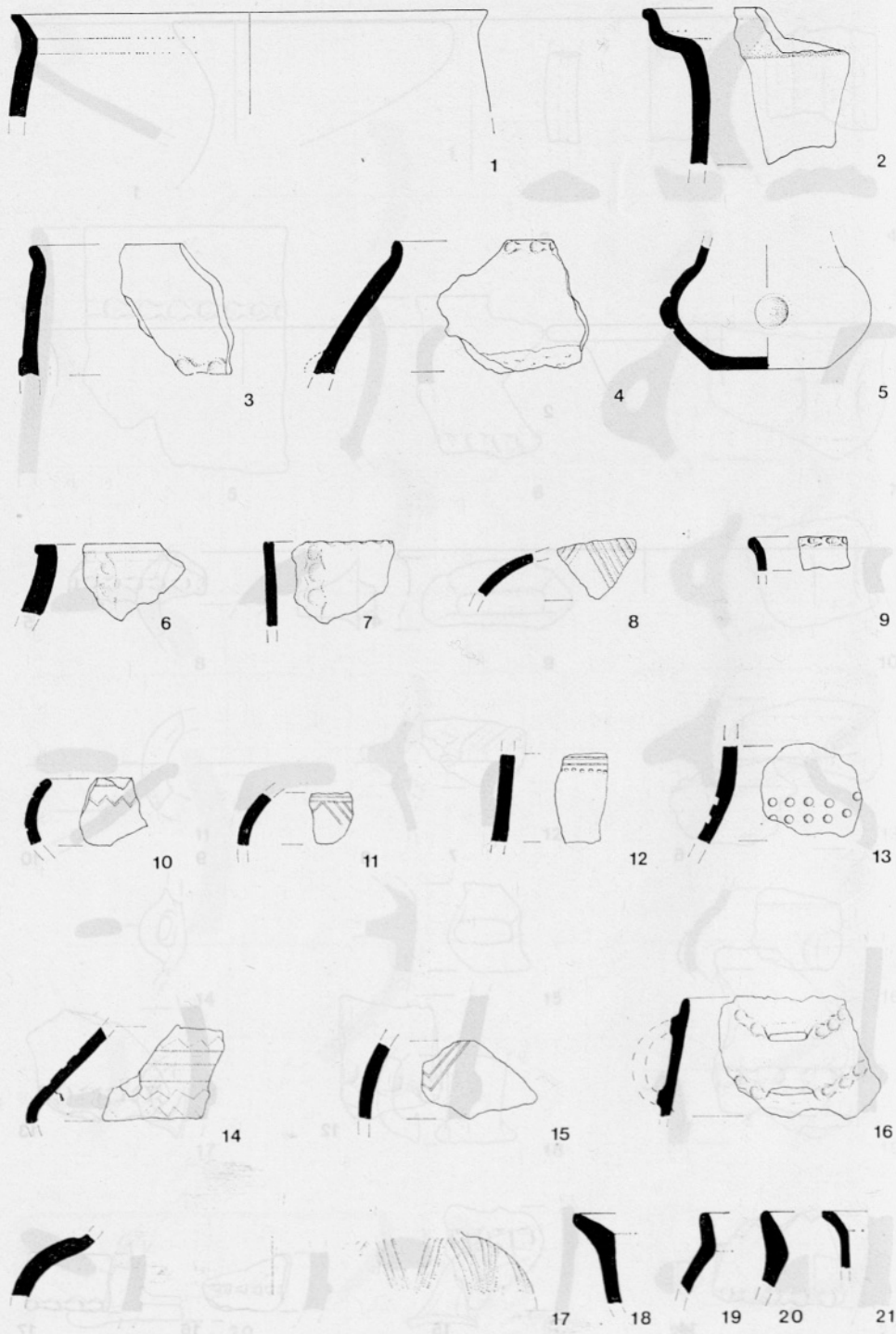
T. 24: Vse 1/4.

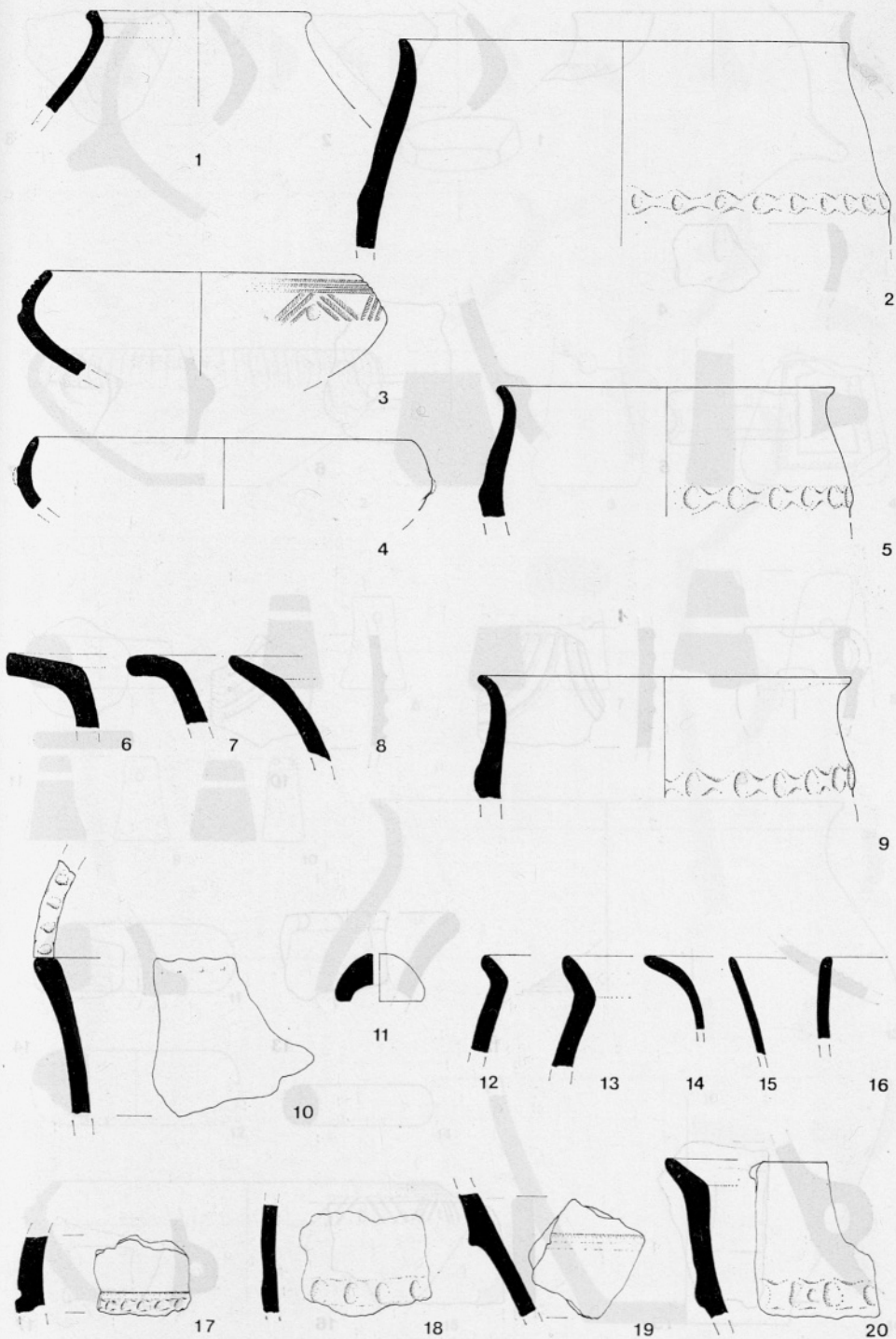
T. 25: Vse 1/4.

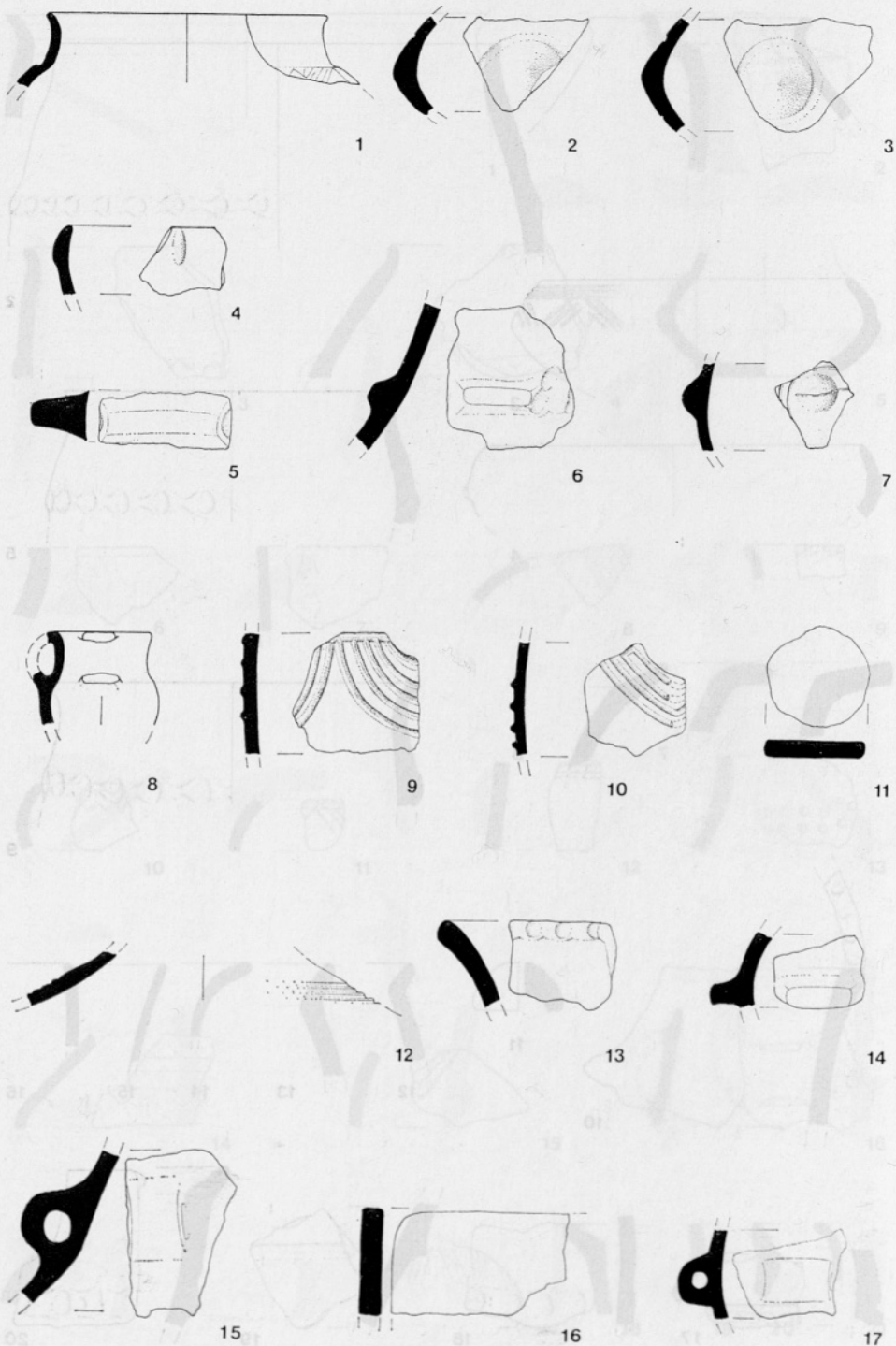
T. 26: Vse 1/4.

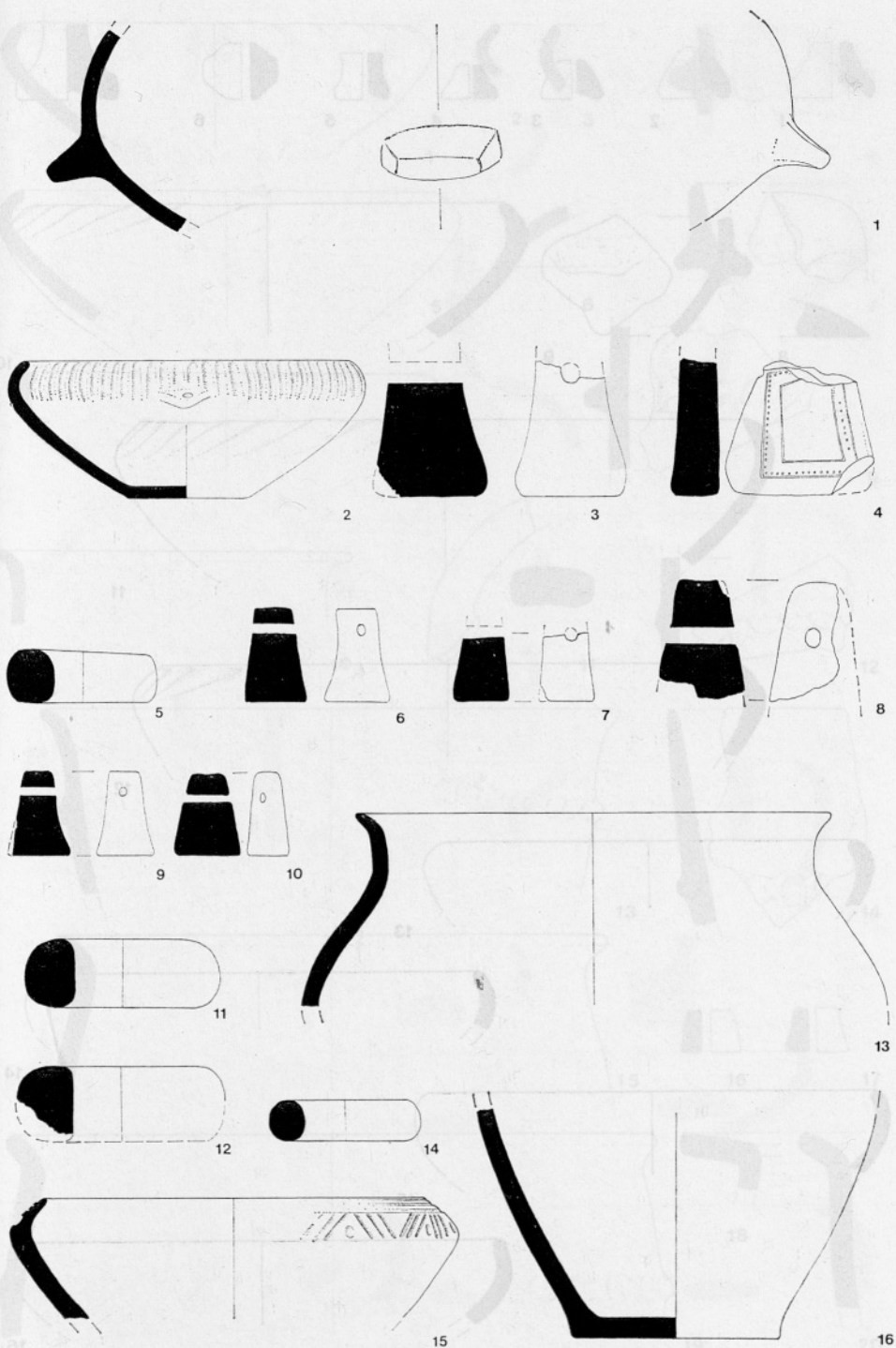
T.27: Vse 1/4.

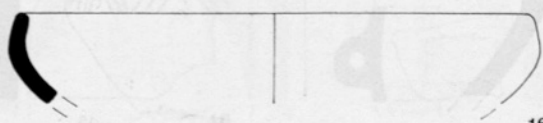
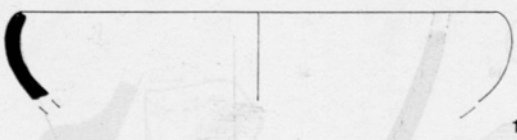
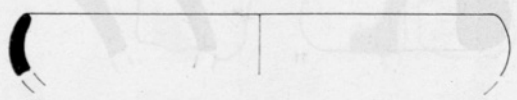
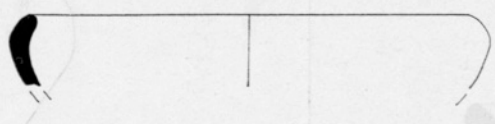
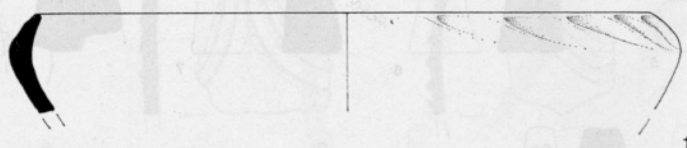
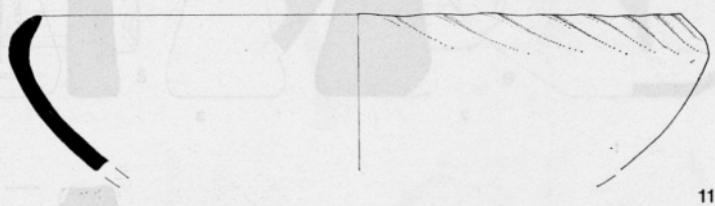
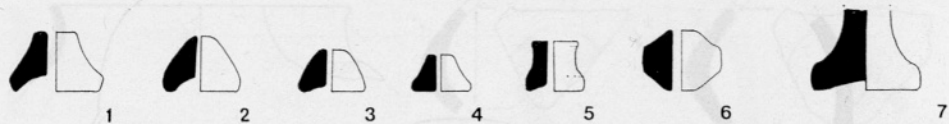
T. 28: Vse 1/4.

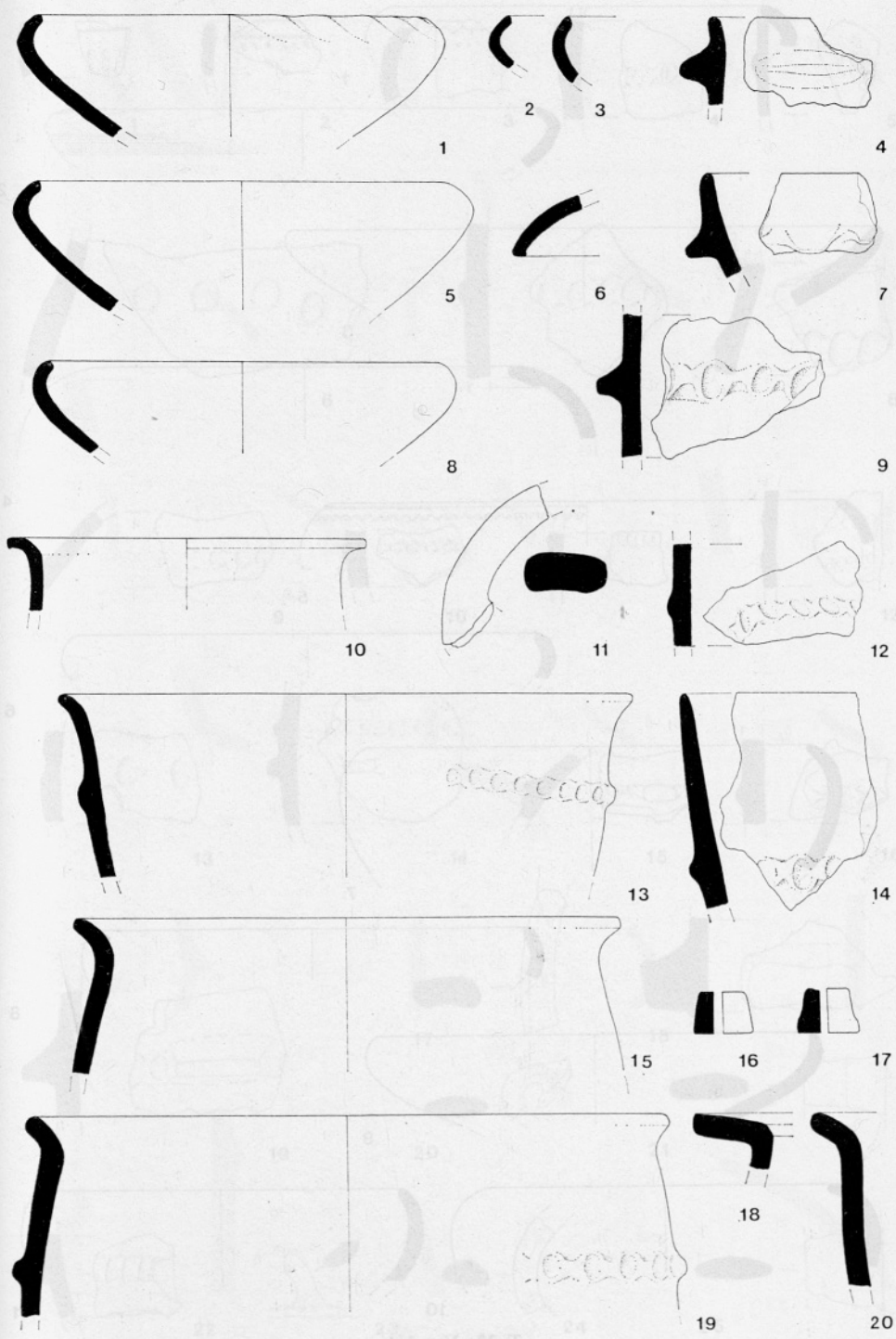
T. 29: Vse 1/4.

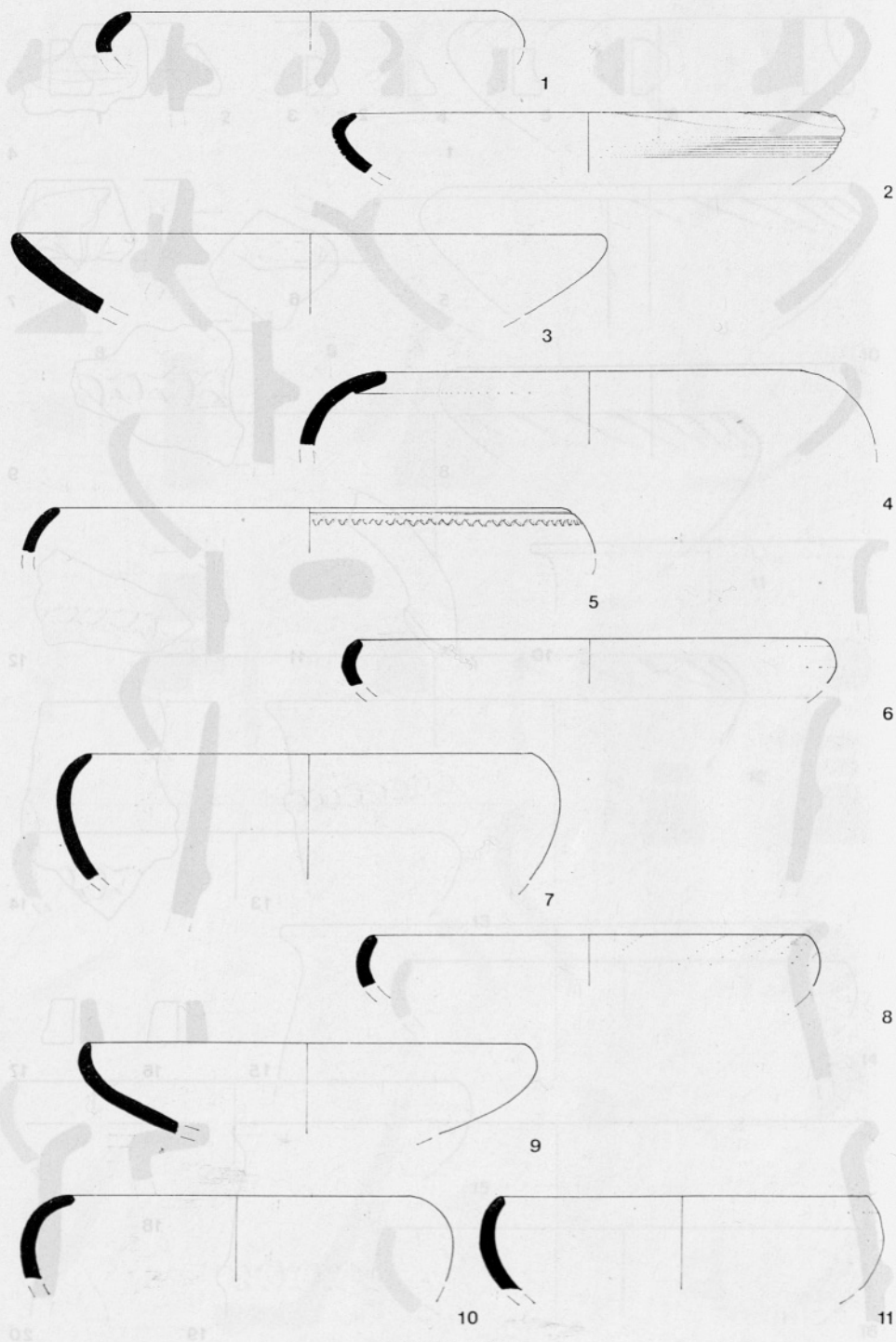
T. 30: Vse 1/5.

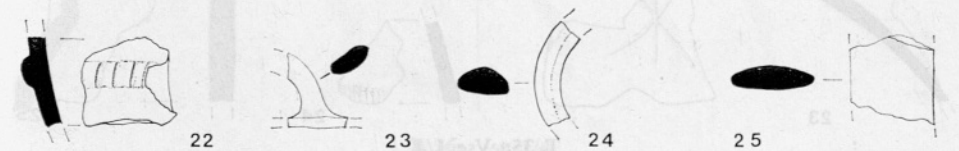
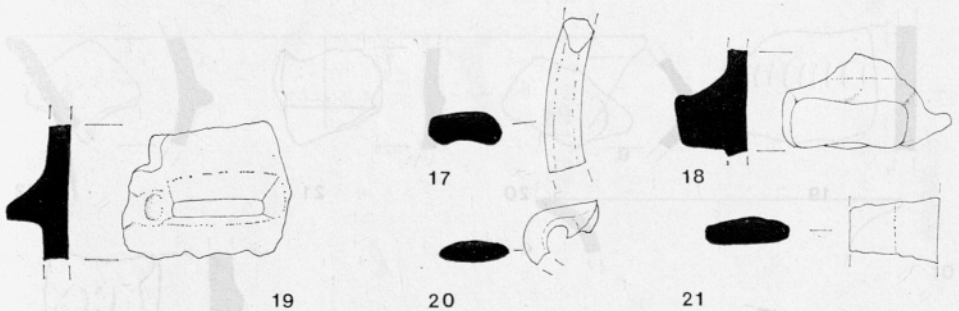
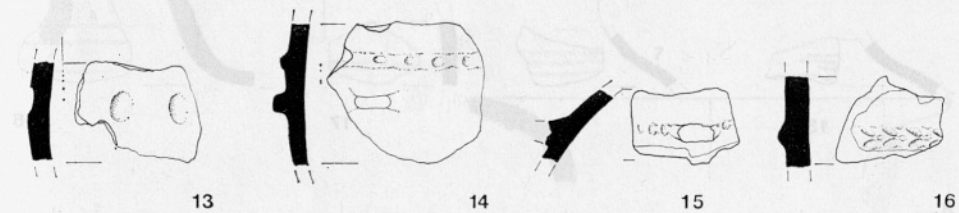
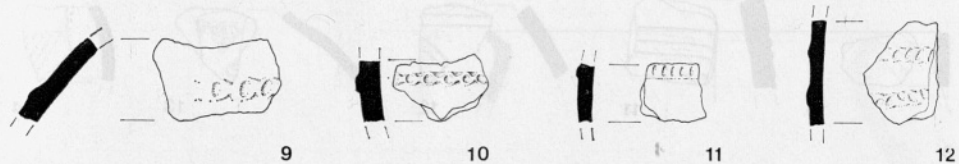
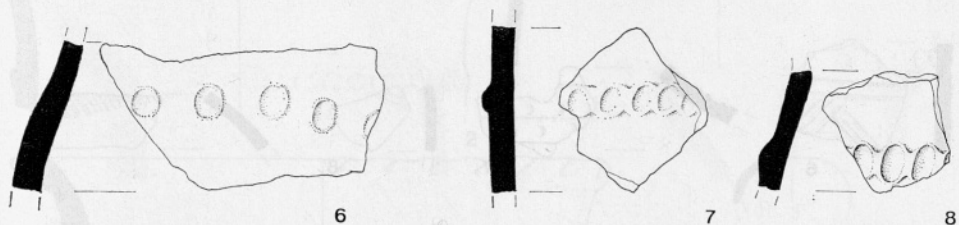
T. 31: Vse 1/4.

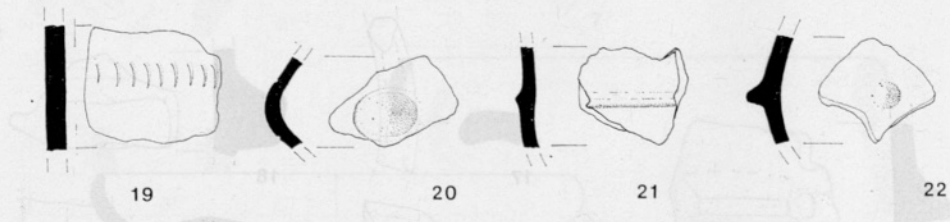
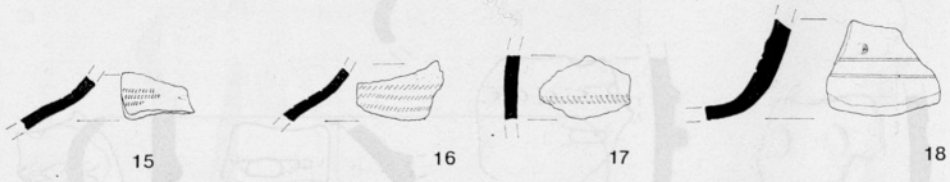
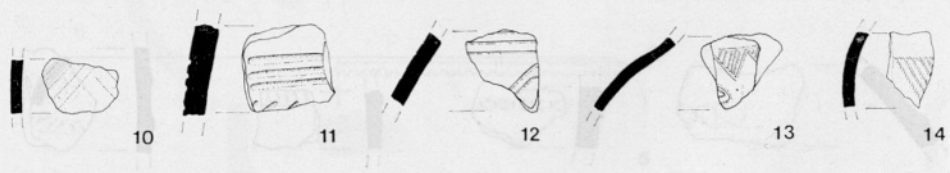
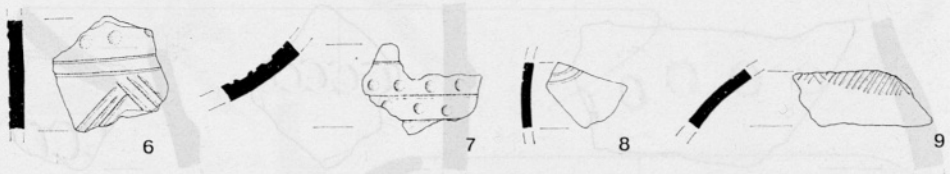
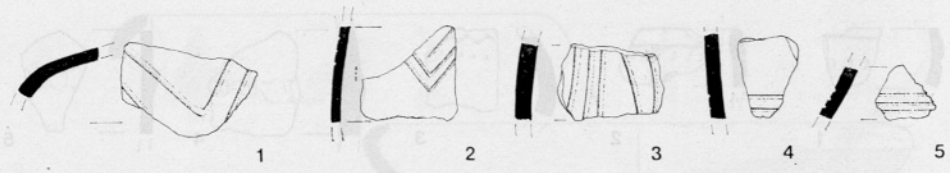
T. 32: Vse 1/4.

T. 33: Vse 1/4.

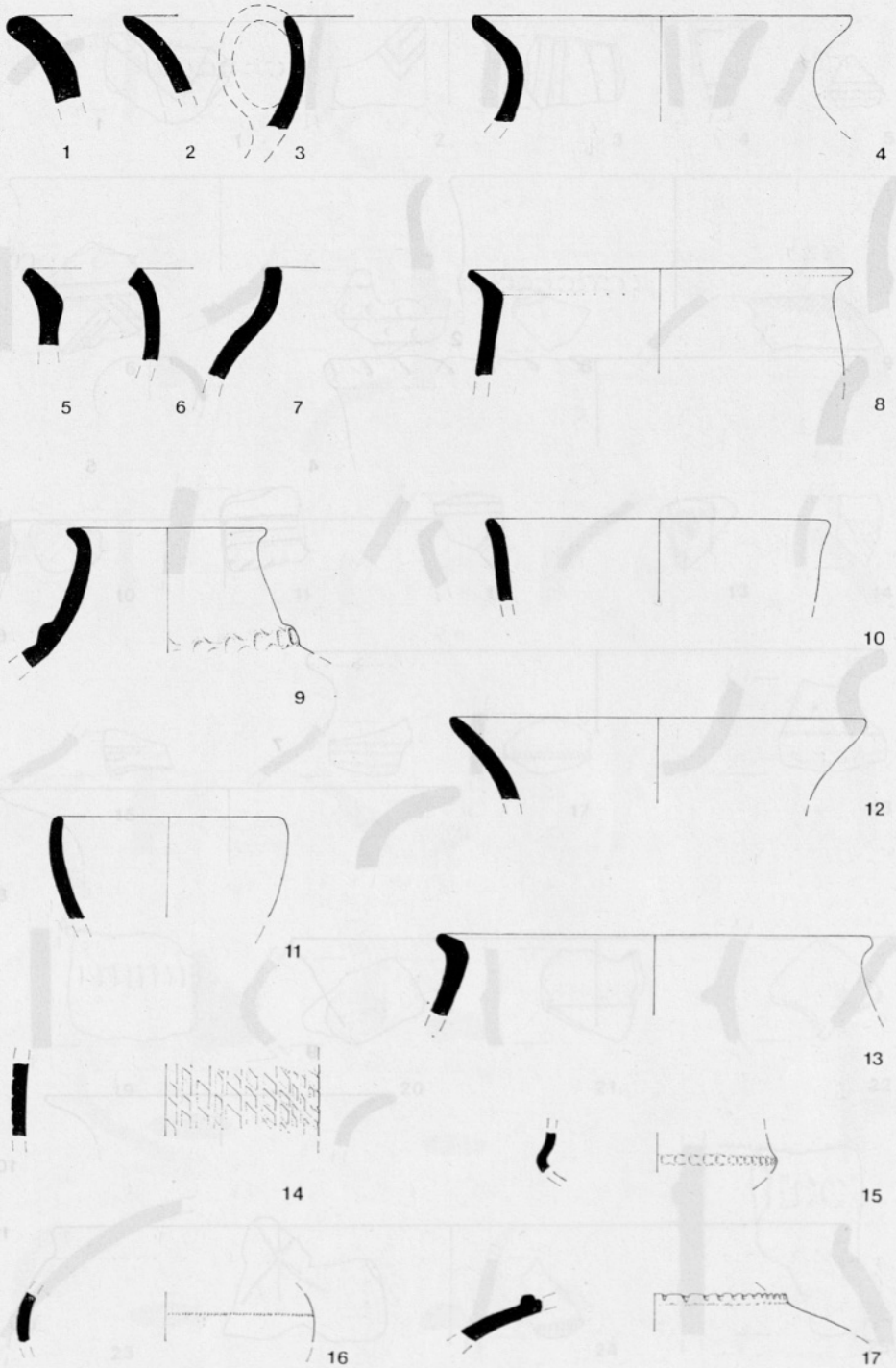
T. 34: Vse 1/4.

T. 35: Vse 1/4.

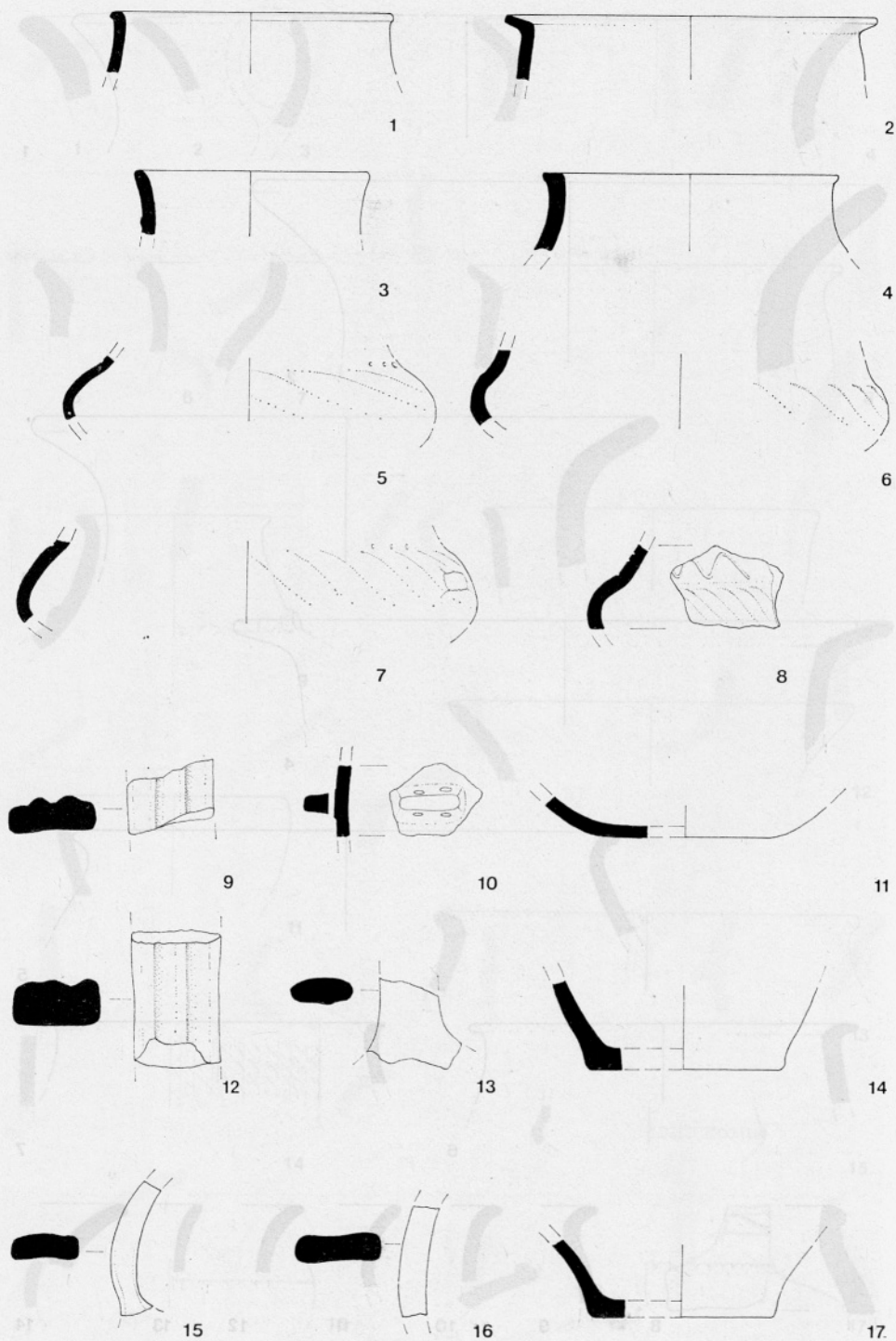
T. 36: Vse 1/4.

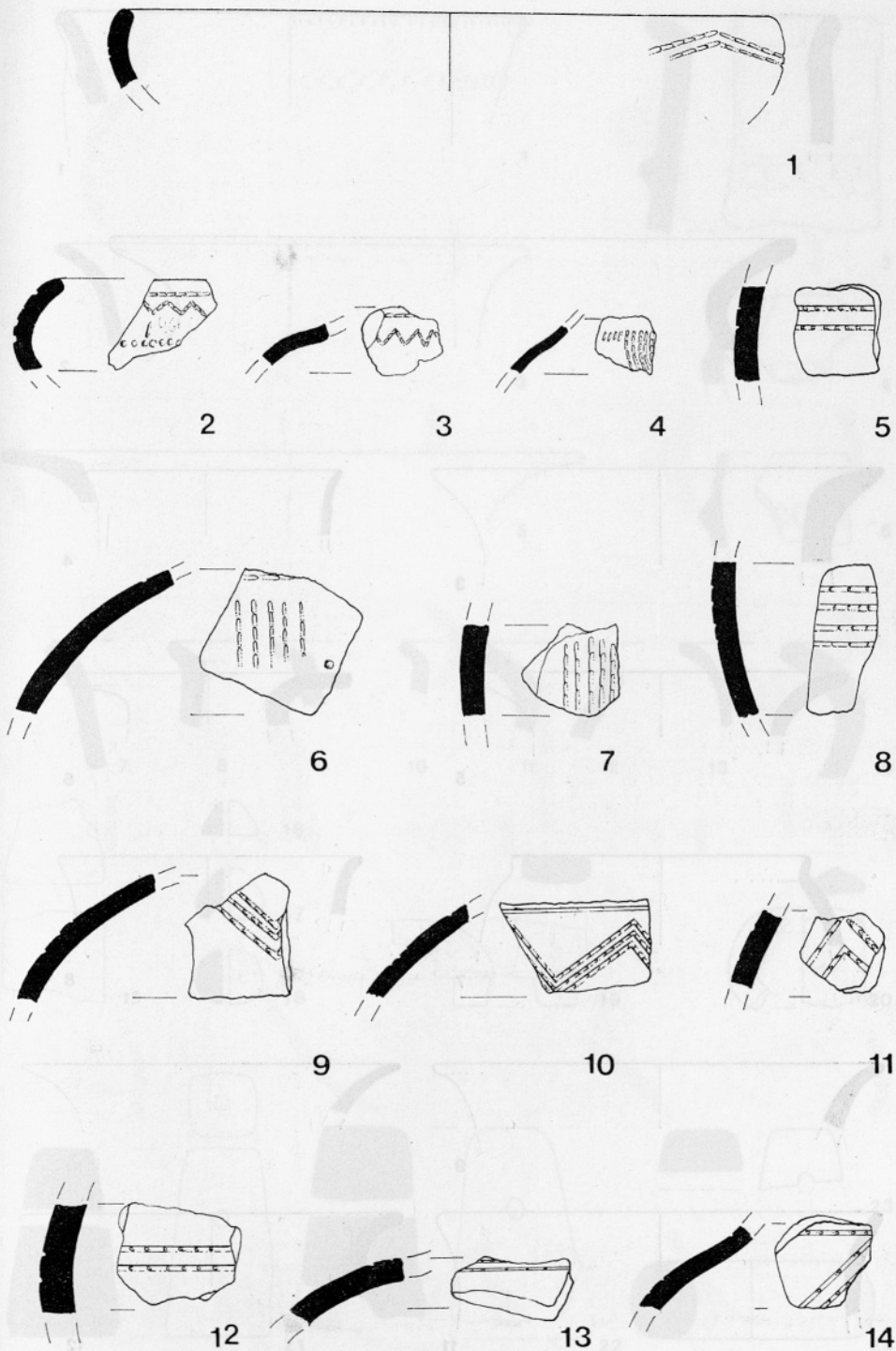
T. 37: Vse 1/4.

T. 38: Vse 1/4.

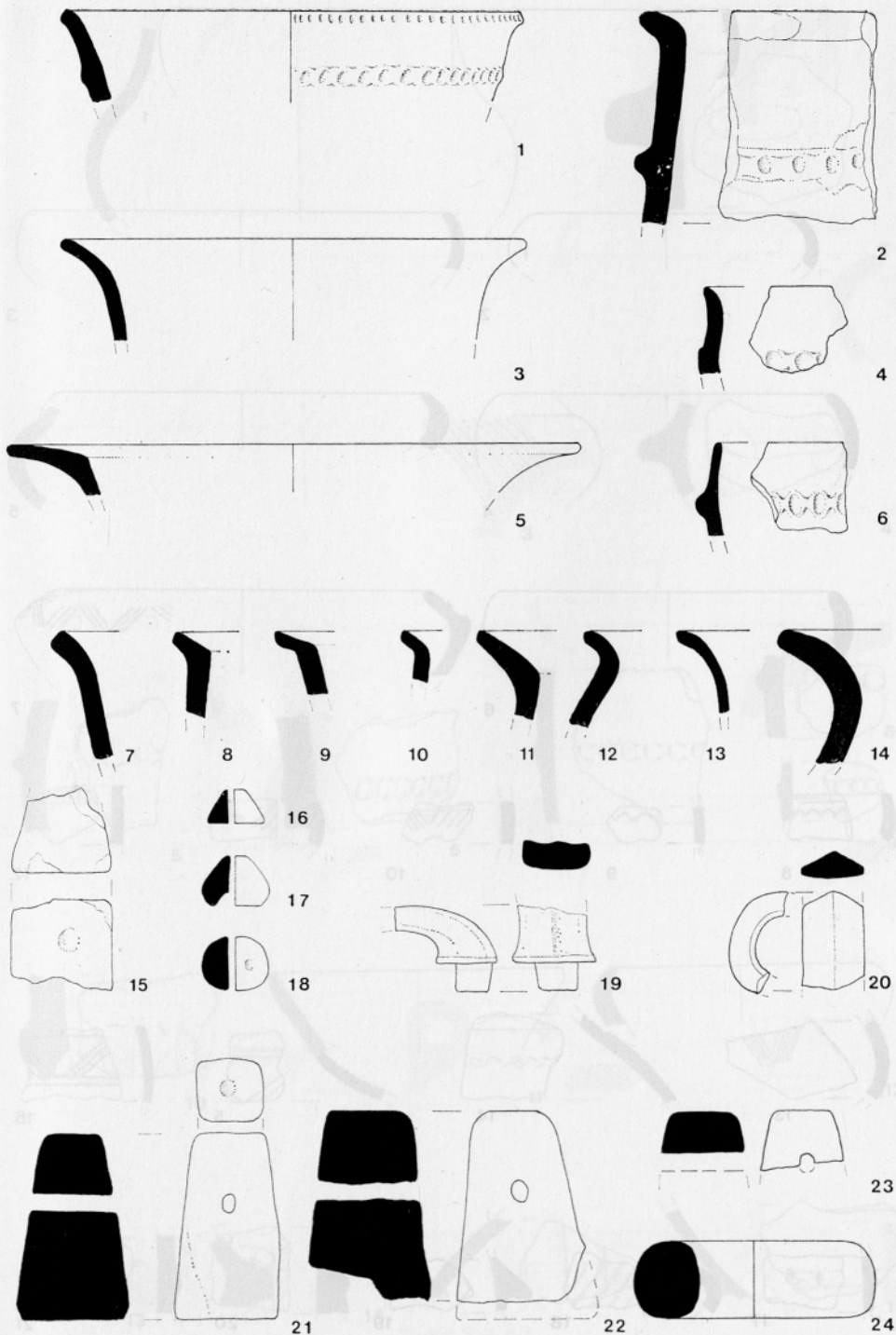
T. 39: Vse 1/4.

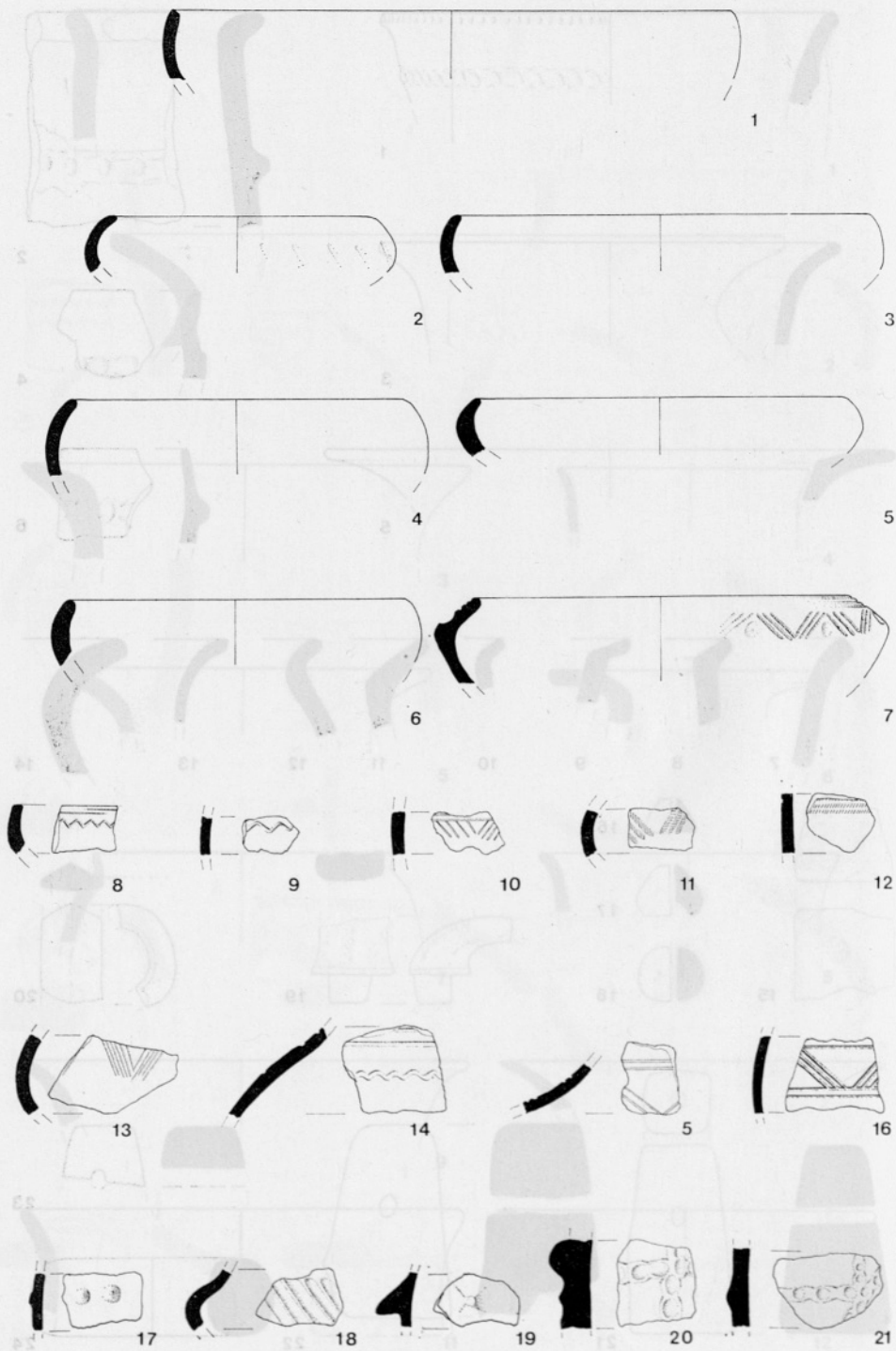
T. 40: Vse 2/5.

T. 41: Vse 1/4.

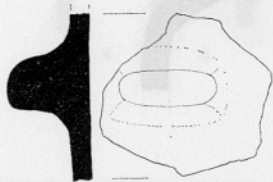
T. 42: Vse 1/4.

T. 43: Vse 1/4.

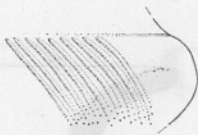
1

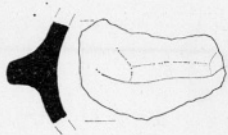
2

3

4

5

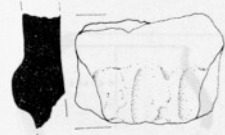
6

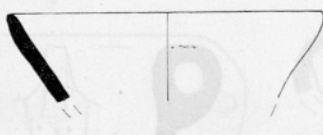
7

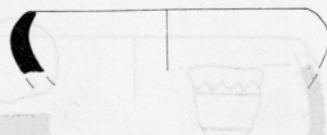
8

9

10

11

12

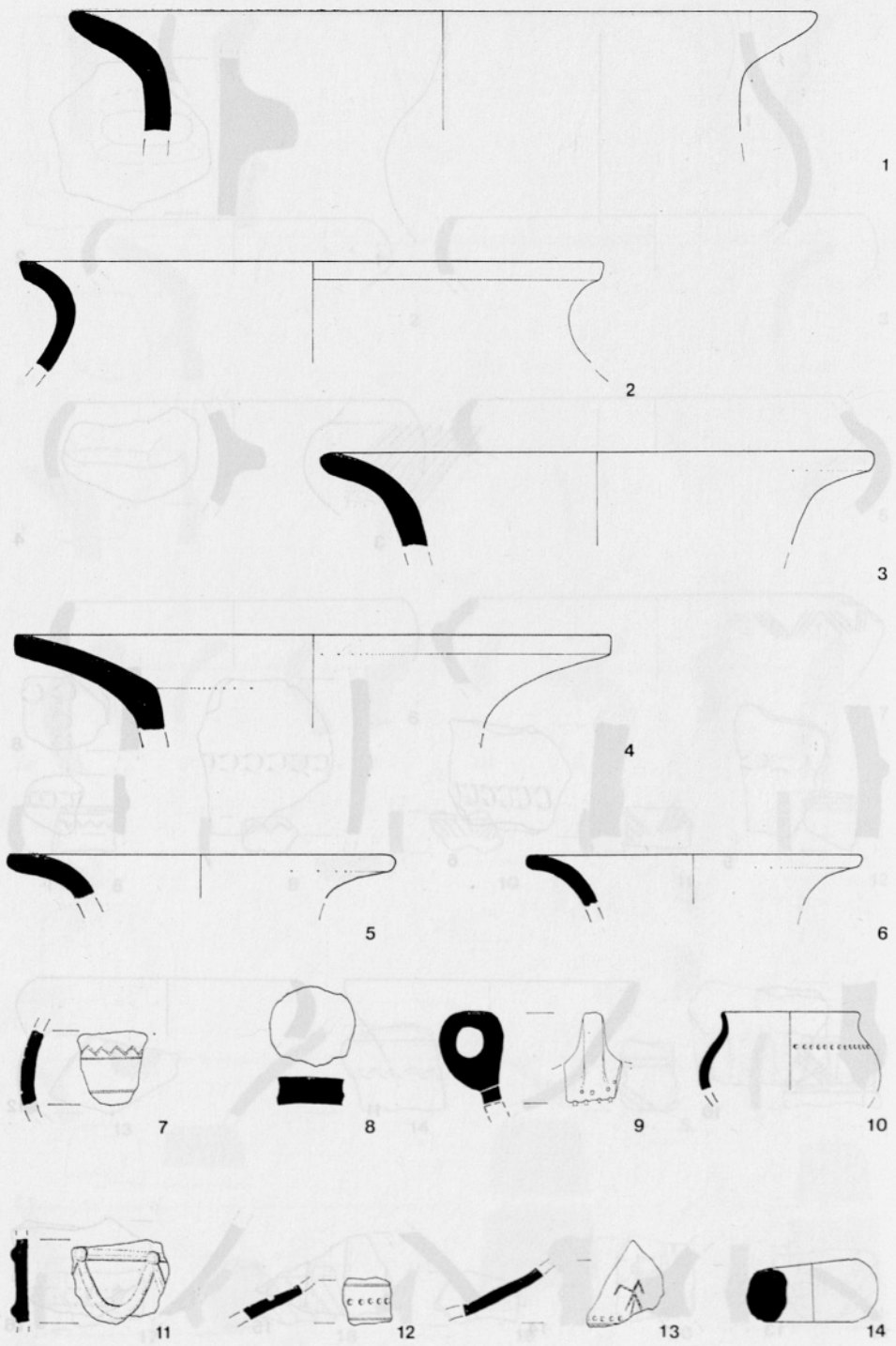
13

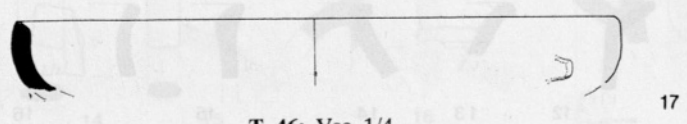
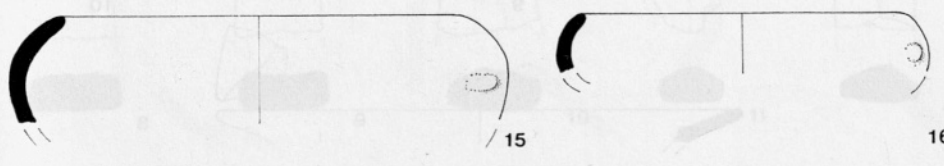
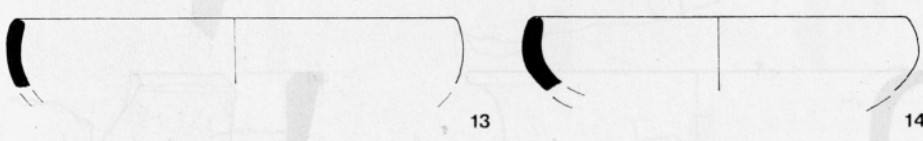
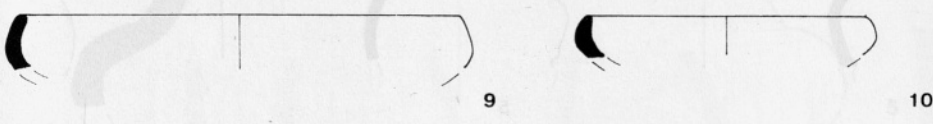
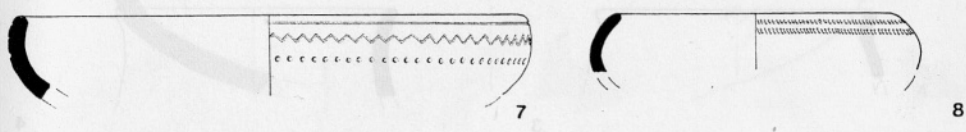
14

15

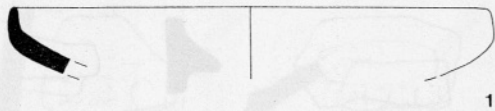
T. 45: Vse 1/4.

T. 46; Vse 1/4.

T. 47: Vse 1/4.

1

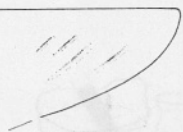
2

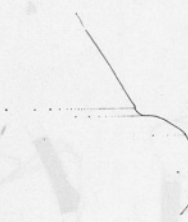
3

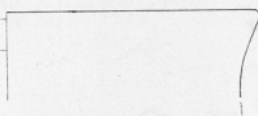
4

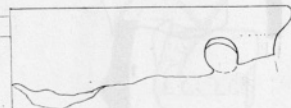
5

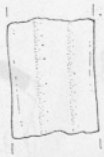
6

7

8

9

10

11

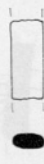
12

13

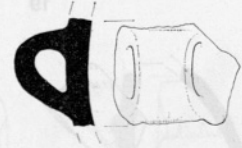
14

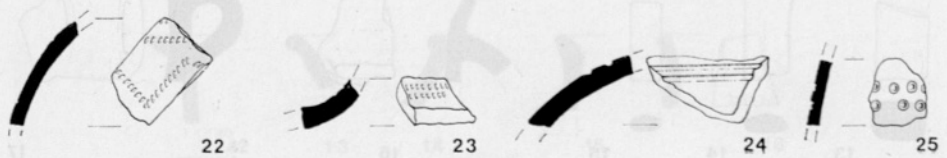
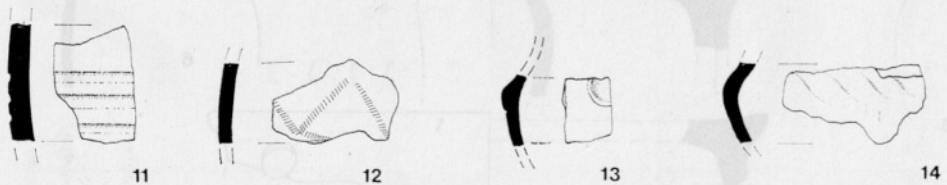
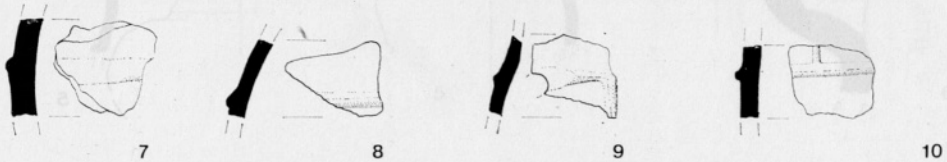
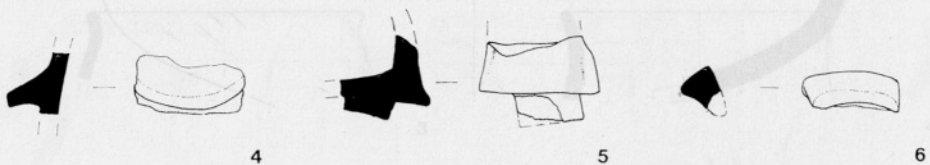
15

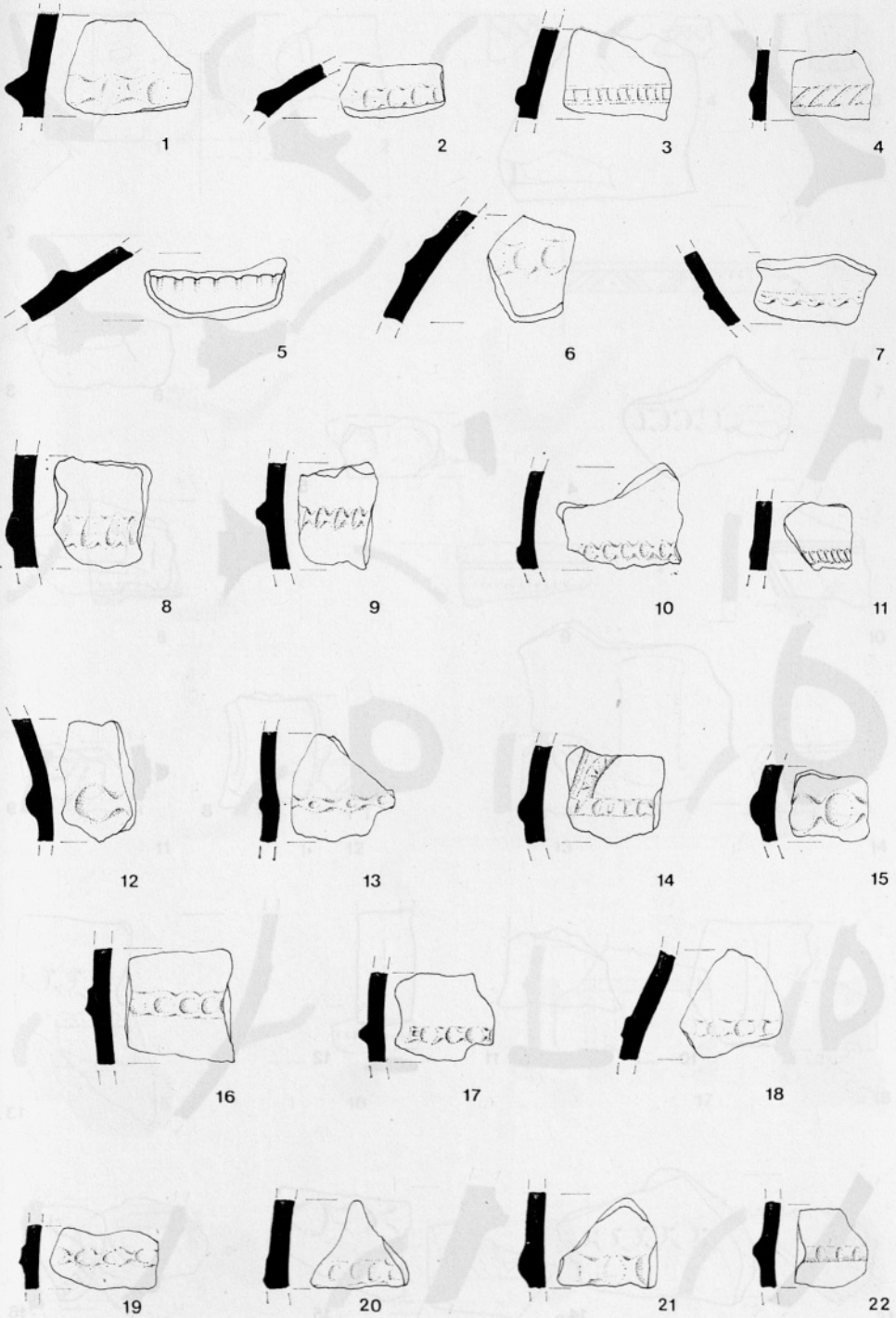
16

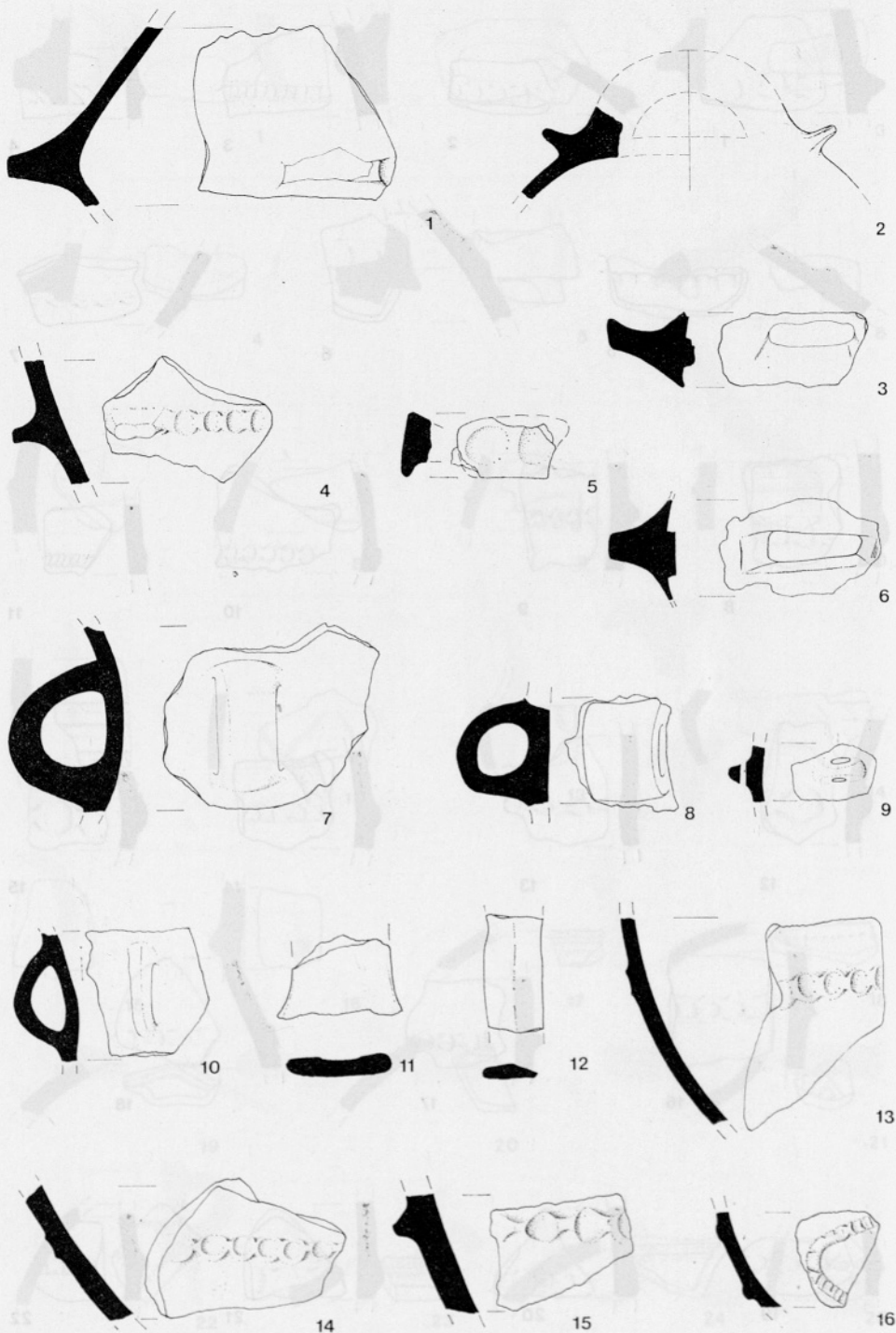
17

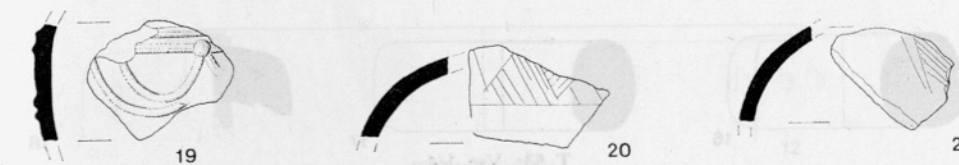
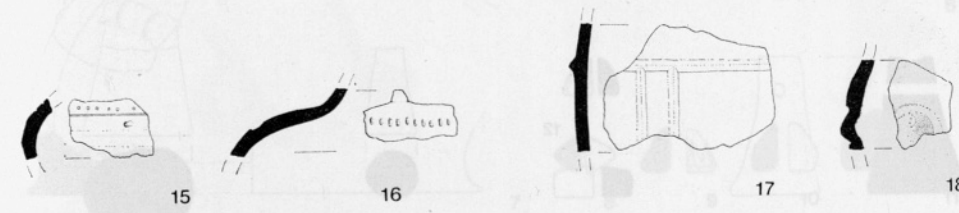
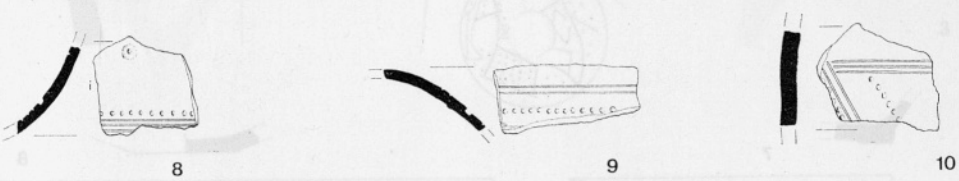
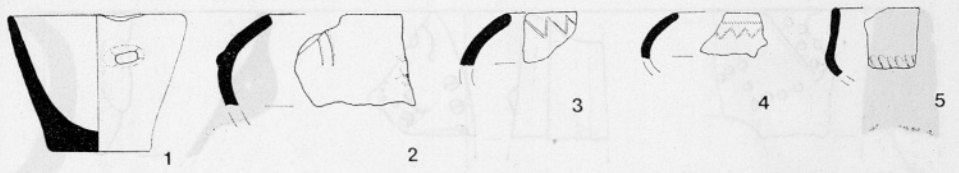
T. 49: Vse 1/4.

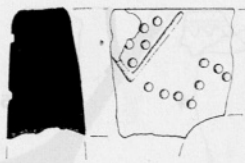
T. 50: Vse 1/4.

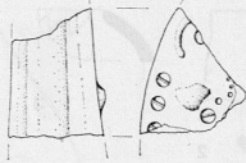
T. 51: Vse 1/4.

T. 52: Vse 1/4.

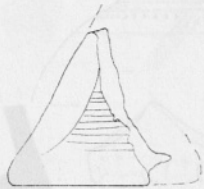
1

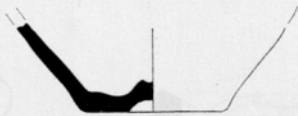
2

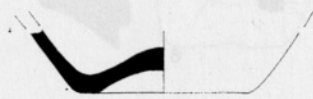
3

4

5

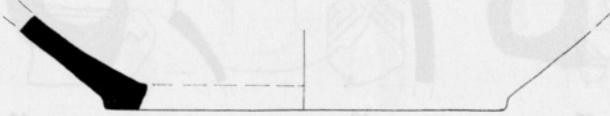
6

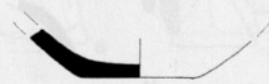
7

8

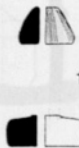
9

10

11

12

13

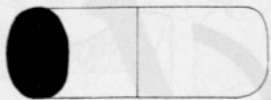
14

15

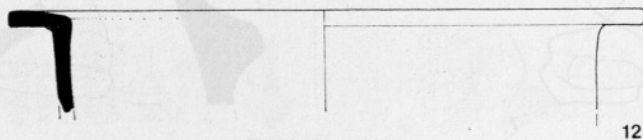
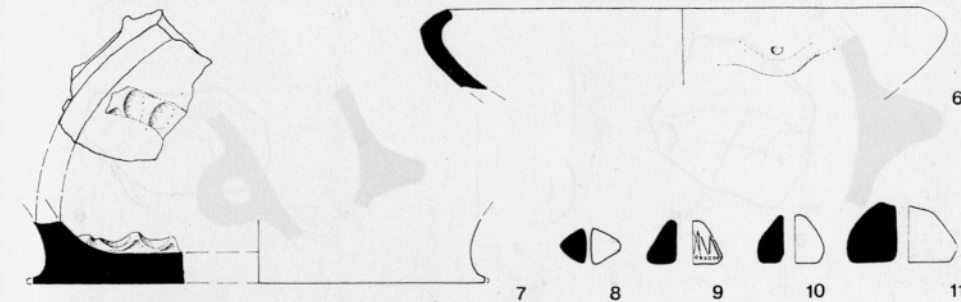
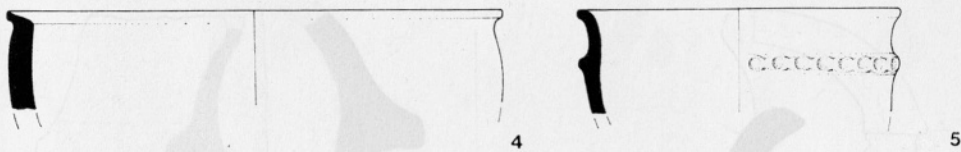
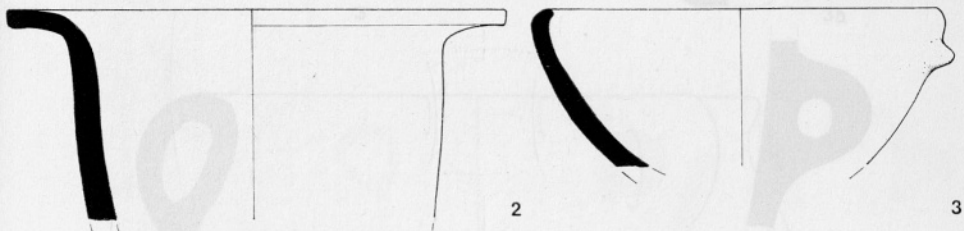
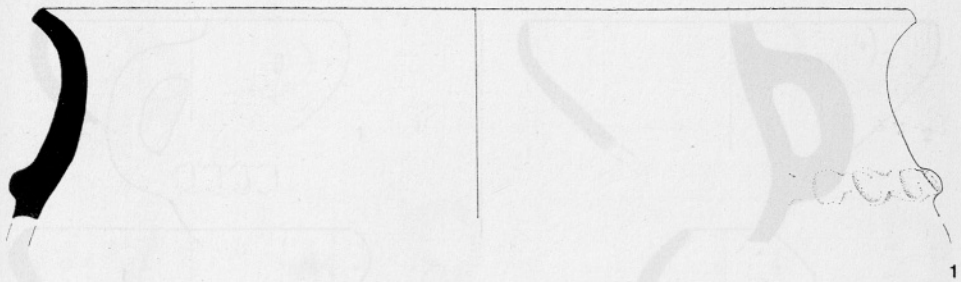
16

17

18

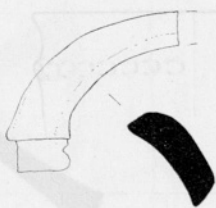
T. 54: Vse 1/4.

1

2

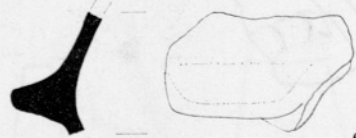
3

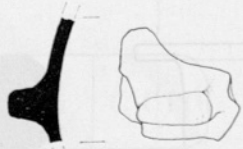
4

5

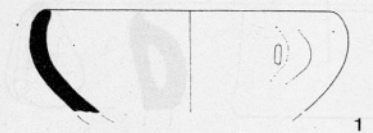
6

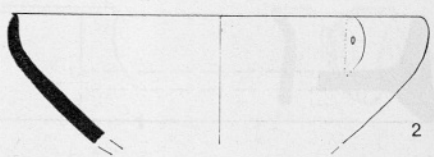
7

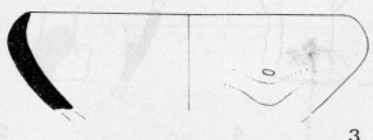
8

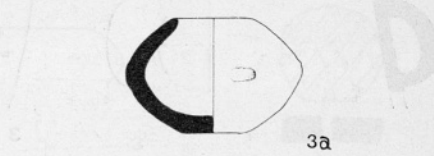
1

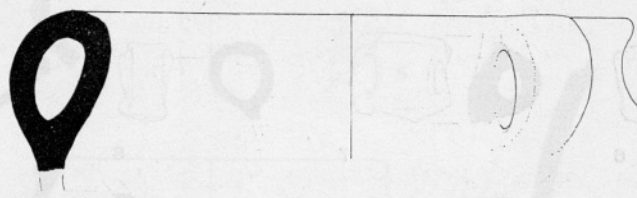
2

3

3a

4

5

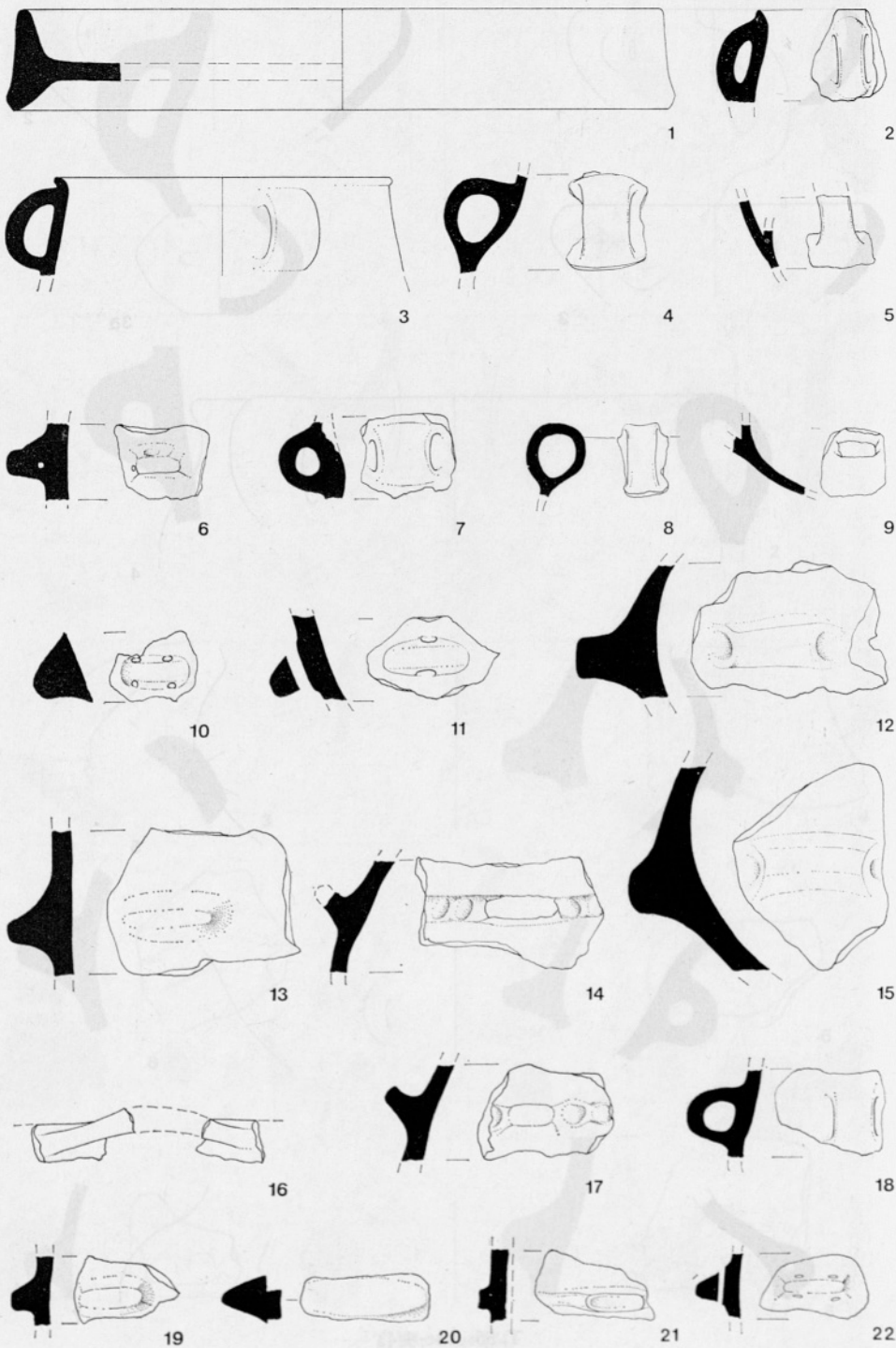

6

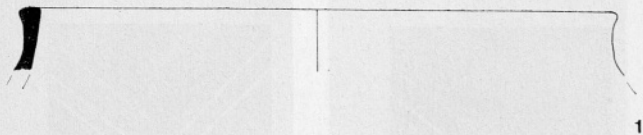

7

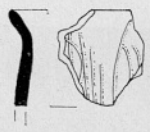
T. 56: Vse 1/4.

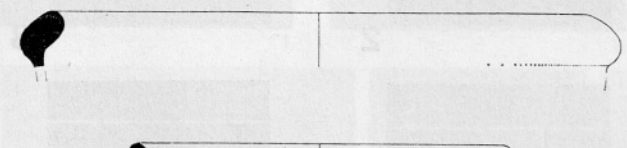
T. 57: Vse 1/4.

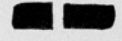
1

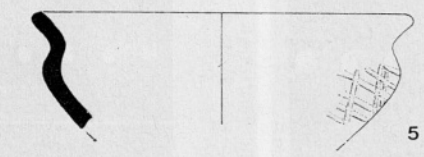
2

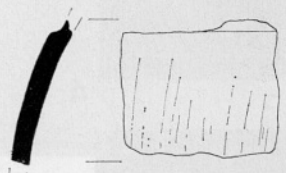
3

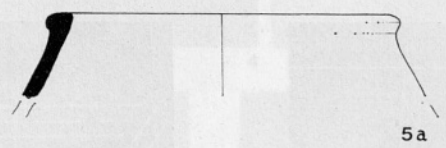
4

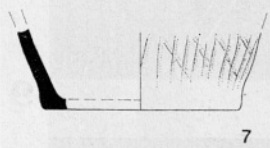
5

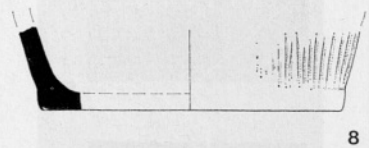
6

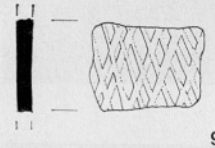
5a

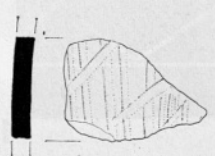
7

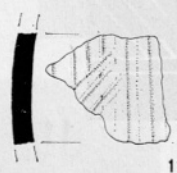
8

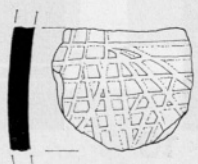
9

10

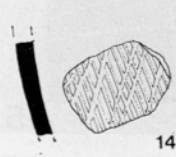
11

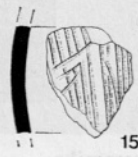
12

13

14

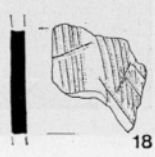
15

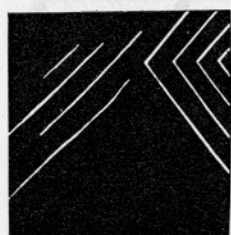
16

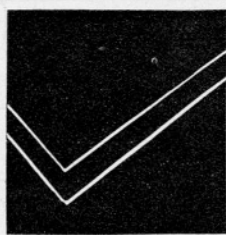
17

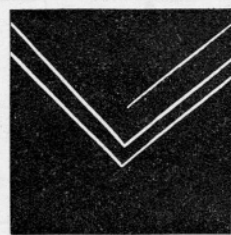
18

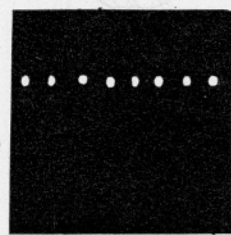
1

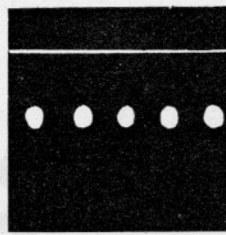
2

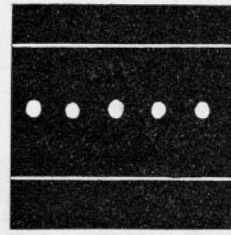
3

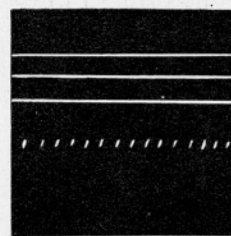
4

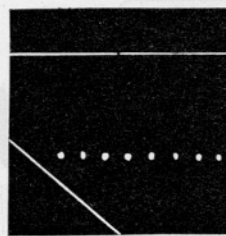
5

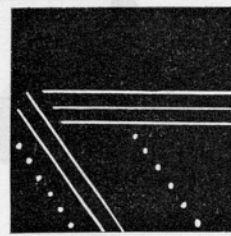
6

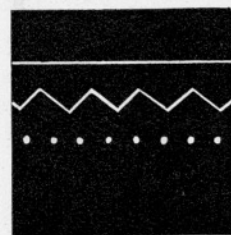
7

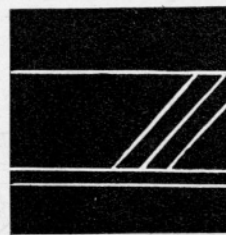
8

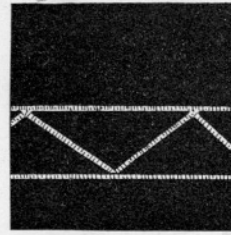
9

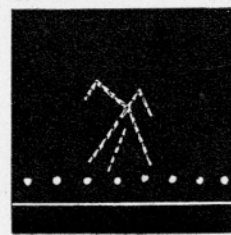
10

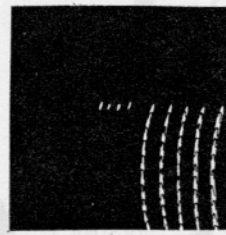
11

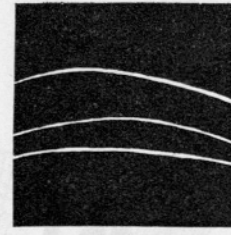
12

13

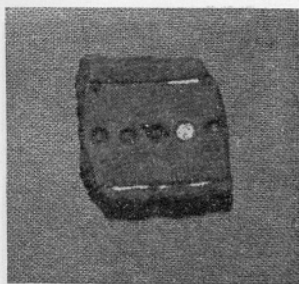

14

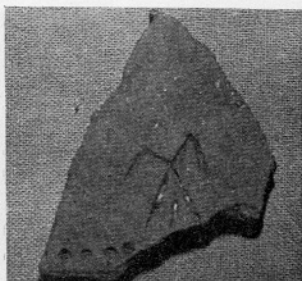

15

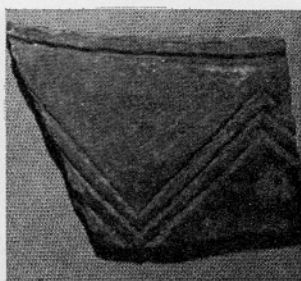
T. 59: Ornamentika inkrustirane keramike.

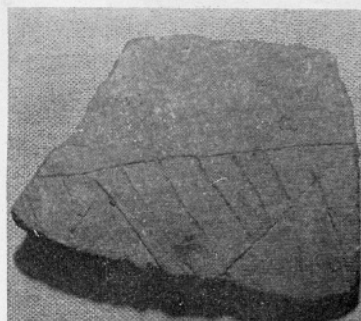
1

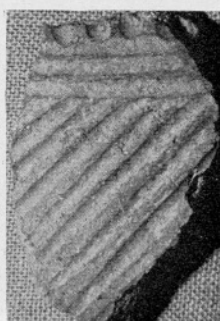
2

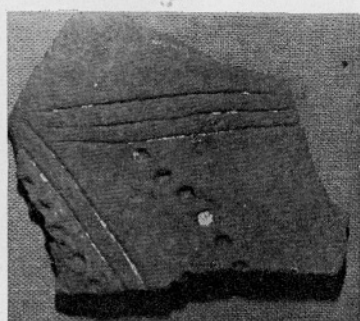
3

4

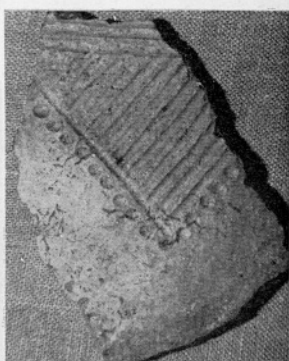
5

6

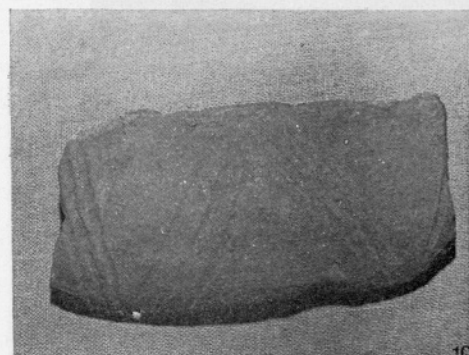
7

8

9

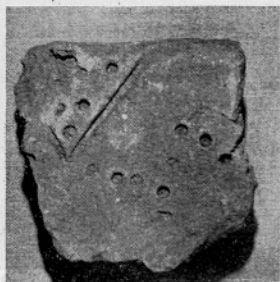

10

11

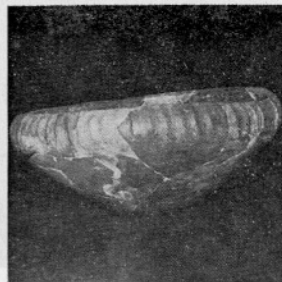
T. 60: 1 = T. 45: 12; 2 = T. 45: 13; 3 = T. 40: 10; 4 = T. 52: 20; 5 = T. 3: 19; 6 = T. 52: 10; 7 = T. 15: 2; 8 = T. 3: 13; 9 = T. 40: 6; 10 = T. 27: 17; 11 = T. 53: 5.

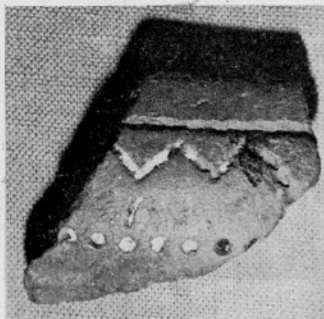
1

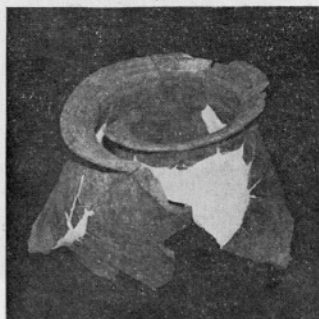
2

3

4

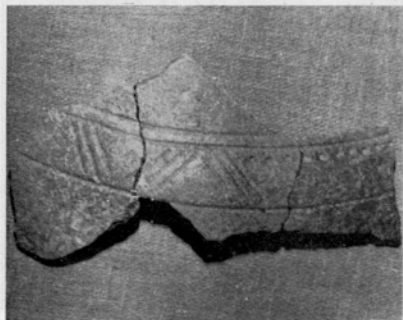
5

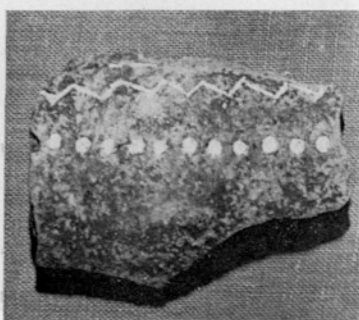
6

7

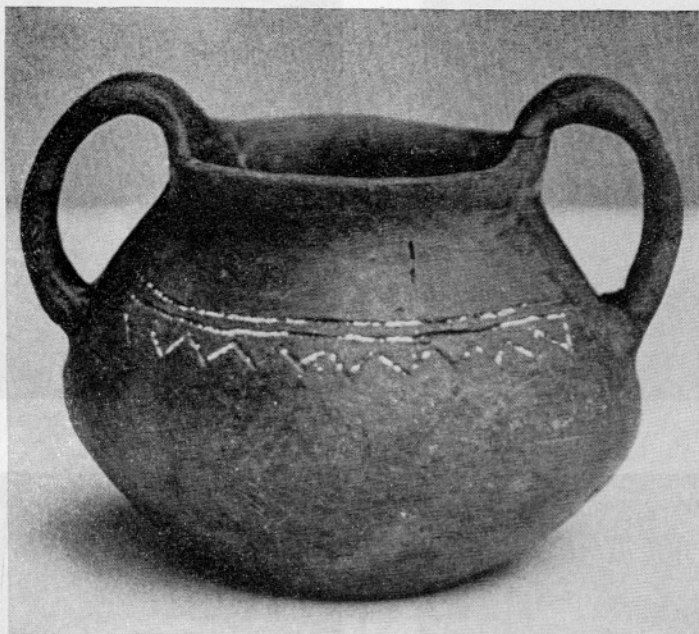

8

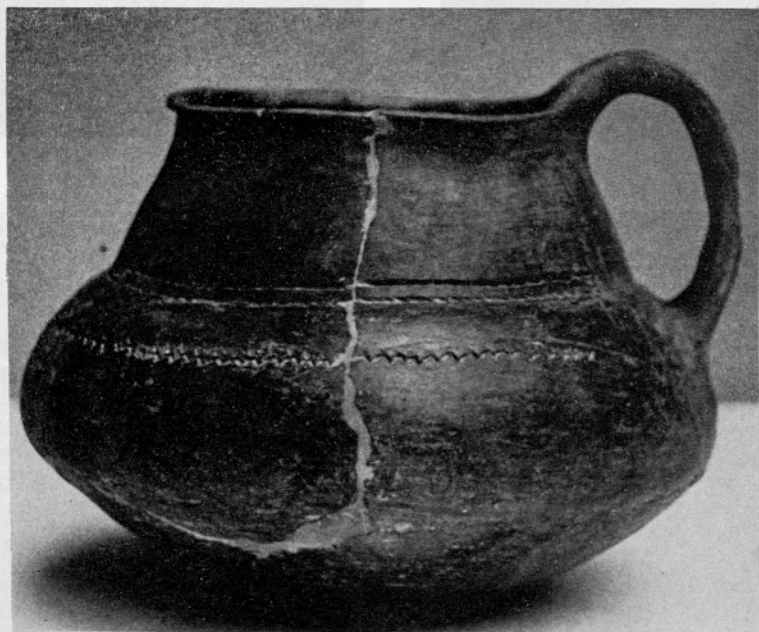

9

T. 61: 1 = T. 53: 1; 2 = T. 29: 3; 3 = T. 30: 2; 4 = T. 40: 2; 5 = T. 2: 2; 6 = T. 29: 17;
7 = T. 15: 5; 8 = T. 52: 7; 9 = T. 46: 7.

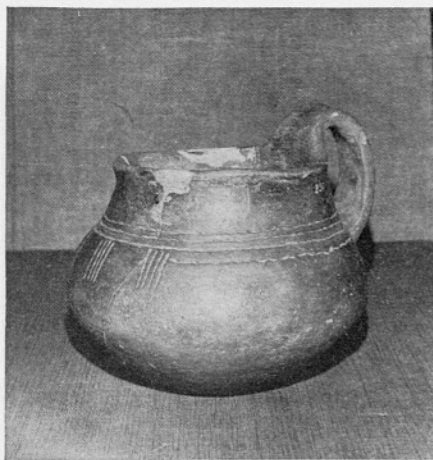

1

2

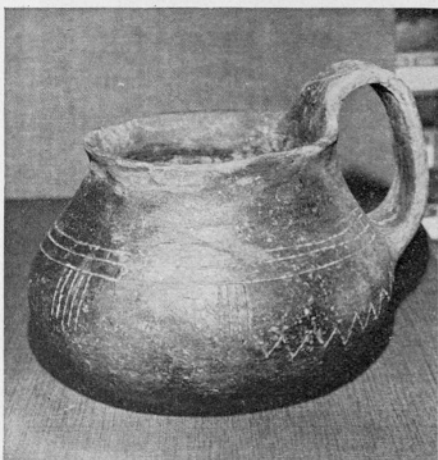
T. 62: 1: Ruše, grob 142; 2: Ruše, grob 170.

1

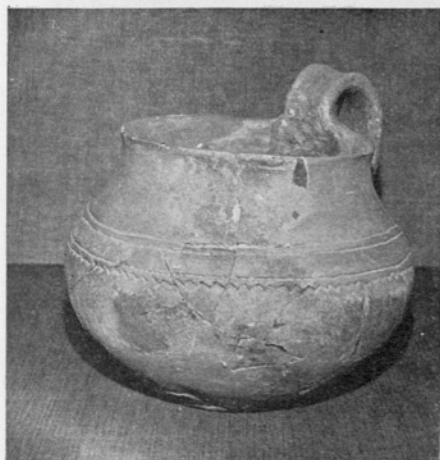
1a

2

2a

3

3a

T. 63: 1, 1a: Maribor; 2, 2a: Ruše; 3, 3a: Brinjeva gora.